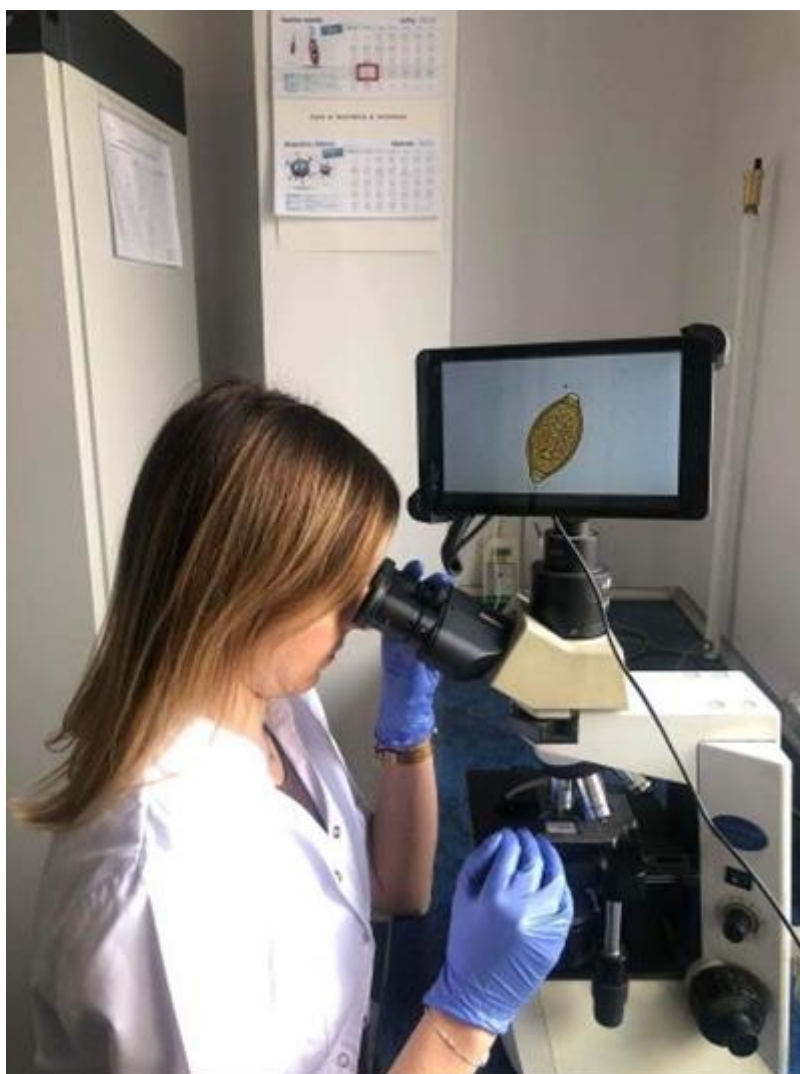

**OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO
POWIATU BUSKIEGO
ZA 2023 ROK**

Busko-Zdrój, luty 2024

Państwowa Inspekcja Sanitarna działa na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity Dz. U. z 2023r., poz.338 ze zm.), realizując zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w zakładach pracy,
- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju realizuje wymienione zadania sprawując zapobiegawczy i bieżący nadzór sanitarny oraz prowadząc działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną, także oświatowo-zdrowotną promującą zdrowie.

Działalność ukierunkowana jest na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, czuwaniem nad bezpieczeństwem żywności i wody oraz zapobieganie powstawaniu chorób, w tym zakaźnych i zawodowych. 5 maja 2023 roku Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ogłosiła koniec pandemii COVID-19. **1 lipca na terenie Polski został zniesiony stan zagrożenia epidemicznego spowodowany zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.**

Nadzorem objętych jest 68 166 mieszkańców powiatu buskiego (stan na 30.06.2023 r.).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju nadzorując obiekty na terenie powiatu buskiego przeprowadził 1272 kontrole, wydał 253 decyzje, nałożył 27 mandatów na kwotę 9 400 zł. Oddział Laboratoryjny PSSE przeprowadził 4 025 badań laboratoryjnych, w tym 343 oznaczenia chemiczne, 3 463 oznaczenia fizyczne i 5 998 oznaczeń mikrobiologicznych.

Przeprowadzone badania były wykorzystywane do oceny jakości zdrowotnej żywności, wody do spożycia, wód powierzchniowych wykorzystywanych jako kąpieliska, basenów, pływalni oraz do oceny narażenia na czynniki szkodliwe na stanowiskach pracy.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Busku-Zdroju wykonuje badania w zakresie:

- wody do spożycia, kąpielisk, pływalni i basenów.
- zanieczyszczeń mikrobiologicznych żywności oraz oznaczania składników odżywczych w posiłkach
- zapylenia, hałasu, mikroklimatu, oświetlenia oraz zawartość substancji toksycznych na stanowiskach pracy
- badań diagnostycznych w kierunku chorób bakteryjnych, wirusowych i pasożytniczych.

Posiada akredytację i utrzymuje wysoki poziom jakości wykonywanych badań. W laboratorium został przeprowadzony w 2023 roku przez Polskie Centrum Akredytacji audyt zgodnie z PN-EN-ISO/IEC 17025:2018-02, potwierdzający wiarygodność wykonywanych badań laboratoryjnych. Laboratorium posiada akredytację od 2005 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny realizuje zadania w ramach zintegrowanych systemów działających w Unii Europejskiej np. systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych (RASFF) oraz prowadzi monitoring jakości wody, nadzór epidemiologiczny, ocenę ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa żywności (przestrzegania zasad GMP, GHP, HACCP). W działalności kontrolnej udoskonalano wdrożony system jakości i jednolite procedury kontroli obiektów i urządzeń.

Wyniki działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej pozwalają na ocenę sytuacji epidemiologicznej i stanu sanitarnego powiatu buskiego, uwzględniającą istniejące oraz mogące się pojawić zagrożenia.

Przedstawiony „Stan bezpieczeństwa sanitarnego powiatu buskiego” został opracowany na podstawie informacji i materiałów własnych.

Informacje zawarte w niniejszej ocenie wskazują, iż bezpieczeństwo zdrowotne i sanitarne mieszkańców powiatu buskiego w 2023 roku (podobnie jak w latach ubiegłych), pozostawało na wysokim poziomie.

Aktualne informacje dotyczące działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Busku-Zdroju znajdują się na stronie internetowej www.gov.pl/web/psse-busko-zdroj

Niniejszą ocenę opracowano i przesyła się na podstawie art. 12 a ust.3 Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r., poz.338 ze zm.).

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Busku-Zdroju

Krzysztof Socha

SPIS TREŚCI	Str.
I. OCENA ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO	6
II. JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ	10
III. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	14
IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I KĄPIELISK	15
V. STAN SANITARNY PODMIOTÓW, W KTÓRYCH WYKONYWANA JEST DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZA	21
VI. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY	25
VII. STAN SANITARNY PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA	30
VIII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA	36
IX. PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA	50
X. PODSUMOWANIE	70

I. OCENA ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO

Zagrożenia związane z koronawirusem SARS-CoV-2 zaczęły pojawiać się w marcu 2020 r. Pierwszy przypadek zakażenia tym wirusem zarejestrowano w powiecie buskim 16 marca 2020 r.

W 2023 r. na terenie powiatu buskiego potwierdzono **107 przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2**. **29** osób spośród zakażonych było hospitalizowanych. Zarejestrowano **1** zgon z powodu Coronavirusa. W 2022 r. potwierdzono **2554 przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2**. **153** osoby spośród zakażonych było hospitalizowanych. Zarejestrowano **44** zgony z powodu Coronavirusa z czego 42 osoby miały choroby współistniejące. W **okresie od 01.01.2022 r do 31.03.2022 r.** objęto kwarantanną **4774 osób**, W tym samym czasie izolacji podlegało **2082 osoby zakażone**. Po 31 marca 2022 r. obowiązek izolacji i kwarantanny został zniesiony.

Choroby zakaźne wieku dziecięcego oraz choroby przenoszone drogą pokarmową w porównaniu do lat 2021-2022 w roku **2023** mieszczą się w średniej krajowej.

Pozostałe choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia objęte obowiązkiem zgłaszania i rejestracji pozostają na stałym niskim poziomie i mieszczą się w średniej krajowej.

W roku **2023** nastąpił **wzrost** zachorowań na ospę wietrzną. W roku 2022 w powiecie buskim zarejestrowano **210** przypadków ospy wietrznej, natomiast w roku **2023** zarejestrowano **265** przypadków ospy wietrznej.

W **2023 r.** odnotowano **znaczny wzrost** zachorowań wywołanych przez Salmonellę. W 2022 roku było ich 7, natomiast w **2023** odnotowano 17 zachorowań wywołanych przez Salmonellę.

przy zapadalności - w 2022 r. 9,80/100 tys. dla powiatu i 16,80/100 tys. w województwie świętokrzyskim i 17,15/100 tys. w kraju.
- w **2023** r. 25,0/100 tys. dla powiatu i 19,8/100 tys. w województwie świętokrzyskim i 26,09/100 tys. w kraju.

W roku **2023** liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby (żółtaczkę zakaźną) typu B **utrzymała się na tym samym poziomie** co roku 2022. Podobnie nie odnotowano zachorowań na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu C w **2023 r.** oraz roku 2022.

W 2022 r. nie zarejestrowano żadnego przypadku **WZW B** w powiecie buskim, w **2023 r.** – **również** nie zanotowano **żadnego** przypadku:

przy zapadalności - w 2022 r. 0,00/100 tys. dla powiatu i 1,36/100 tys. w województwie świętokrzyskim i 6,44/100 tys. w kraju.
- w **2023** r. 0,00/100 tys. dla powiatu i 0,73/100 tys. w województwie

świętokrzyskim i 8,26/100 tys. w kraju.

W 2022 roku w powiecie buskim nie zarejestrowano żadnego przypadku WZW C ,
w **2023 r. również – 0** przypadków:

przy zapadalności – w 2022 r. 0,00/100 tys. dla powiatu i 2,36/100 tys. w województwie
świętokrzyskim i 6,53/100 tys. w kraju.

- w **2023 r.** 0,00/100 tys. dla powiatu i 3,83/100 tys. w województwie
świętokrzyskim i 8,67/100 tys. w kraju.

Analizując współczynnik zapadalności na Boreliozę w latach 2022-2023 odnotowano **wzrost**
zachorowań w powiecie buskim w **2023 r.**

W 2022 w powiecie buskim zarejestrowano **6 przypadków** zachorowań na Boreliozę,
w roku **2023** - zarejestrowano **9 przypadków**.

Zapadalność dla powiatu w 2022 r. – 8,34/100 tys. mieszkańców przy zapadalności
w województwie świętokrzyskim 25,88/100 tys. mieszkańców i zapadalności w Polsce
45,43/100 tys. mieszkańców.

- w **2023 r.** – dla powiatu 13,2/100 tys. mieszkańców przy zapadalności
w województwie świętokrzyskim 51,47/100 tys. Mieszkańców
i zapadalności w Polsce 66,96/100 tys. mieszkańców.

Wykonawstwo szczepień ochronnych wśród dzieci i młodzieży objętych Programem
Szczepień Ochronnych jest nadzorowane przez Powiatową Inspekcję Sanitarną i jest na
poziomie zadowalającym co ilustruje poniższe zestawienie w tabeli.

Ośrodki Zdrowia i Przychodnie realizują również Program Szczepień Zalecanych przy użyciu
szczepionek odpłatnych.

Wykonawstwo szczepień ochronnych w rocznikach podlegających w 2023 roku zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w powiecie buskim

Szczepienie	Rocznik	Rodzaj szczepienia	Wykonawstwo w powiecie w 2023 r.	Analogiczne wykonawstwo w 2022r.
BCG	2023	Szczepienie noworodkowe	98,4%	98,6%
Szczepienie p/WZW B	2023	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	90,64 %	90,03%
	2022	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	98,23%	99,3%
DTP (blonica, tężec, krztusiec)	2023	Szczepienie pierwotne	49,70%	46,3%
	2022	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	96,71%	97,3%

Szczepienie	Rocznik	Rodzaj szczepienia	Wykonawstwo w powiecie w 2023 r.	Analogiczne wykonawstwo w 2022r.
Hib (przeciwko Haemophilus influenzae typu b)	2023	Szczepienie pierwotne	49,70 %	46,3%
	2022	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	96,69 %	97,3%
Zakażenia Steptococcus Pneumoniae	2023	Szczepienie pierwotne	63,50%	60,4%
	2022	Szczepienie pierwotne + uzupełniające	96,45%	95,6%
Zakażenia Rotawirusowe	2023	Szczepienie podstawowe	64,2%	63,1%
Odra, świnka, różyczka	2022	Szczepienie pierwotne	75,4%	71,8 %
DTaP + Polio	2018	Szczepienie I przypominające	83,6%	76,8 %
Odra, świnka, różyczka	2014 (10 rok życia)	rewakcynacja	97,3%	80,6%
blonica + tężec + krztusiec (14 rok życia)	2010	Szczepienie II przypominające	86,32%	88,6 %
Td blonica + tężec (19 rok życia)	2005	Szczepienie III przypominające	84,44%	83,8%

Na terenie powiatu buskiego w 2016 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju prowadził 13 postępowań egzekucyjnych wobec rodziców uchylających się od obowiązku szczepień dzieci. W 2017 r. nastąpił wzrost liczby środowisk antyszczepionkowych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju prowadził kolejnych 17 postępowań egzekucyjnych wobec rodziców uchylających się od obowiązku szczepień dzieci z czego w 2 przypadkach dzieci zostały zaszczepione.

W 2018 roku nastąpił ponowny wzrost liczby rodziców uchylających się od obowiązku szczepień dzieci. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju prowadził kolejnych 26 postępowań egzekucyjnych wobec rodziców uchylających się od obowiązku szczepień dzieci z czego w 10 przypadkach dzieci zostały zaszczepione, 6 postępowań zakończyło się wnioskiem o ukaranie i wystawieniem tytułu wykonawczego.

W pozostałych 10 przypadkach postępowanie jest w toku. **W 2019 r.** zgłoszono **16 nowych środowisk antyszczepionkowych**. W 10 przypadkach dzieci zostały zaszczepione. Natomiast **5 postępowań zakończyło się wnioskiem o ukaranie** i wystawieniem tytułu wykonawczego. W 2020 r. nie zgłoszono nowych środowisk uchylających się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych. Sytuacja może mieć bezpośredni związek z epidemią SARS-CoV-2 . **W 2021 r.** nie zgłoszono nowych środowisk uchylających się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych. Sytuacja może mieć bezpośredni związek z epidemią SARS-CoV-2 . **W 2022 roku** do Państwowego Powiatowego Inspektora w Busku -Zdroju zostało zgłoszonych z terenu powiatu buskiego 19 nowych środowisk uchylających się od obowiązku szczepień dzieci. W 2023 roku **nastąpił wzrost liczby środowisk antyszczepionkowych**. do Państwowego Powiatowego Inspektora w Busku -Zdroju zostało zgłoszonych z terenu powiatu buskiego **35** nowych środowisk uchylających się od obowiązku szczepień dzieci. W wyniku działań Państwowego Powiatowego Inspektora w Busku -Zdroju uzupełniono brakujące szczepienia u 4 dzieci i w związku z tym postępowanie egzekucyjne wobec rodziców małoletnich zostało umorzone.

W **2023** roku **spadła** liczba osób szczepionych przeciwko wściekliźnie ponarażeniowo . W roku 2022 było 15 osób szczepionych ponarażeniowo, natomiast w roku **2023** było **13 osób**.

Stały nadzór nad tymi osobami prowadzi Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny.

ANALIZA ZACHOROWAŃ NA GRUŻLICĘ W LATACH 2022 - 2023

Lp.	ROK	Powiat buski	
		Liczba przypadków	Współczynnik zapadalności
1.	2022	5	7,03
2.	2023	12	17,6
Liczba ludności w powiecie w 2022 r.		71 125	
Liczba ludności w powiecie w 2023 r.		68 166	

Współczynnik zapadalności na chorobą k = 100 000

Analizując współczynnik zapadalności i liczbę przypadków zachorowań na gruźlicę w latach 2022-2023 odnotowano **znaczący wzrost** nowych zachorowań na gruźlicę w roku **2023**.

W **2022** roku nastąpił znaczny wzrost zachorowań na grypę. Zgłoszono do PPIS w Busku-Zdroju w meldunkach MZ-55, **15 335** zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na grypę, z czego hospitalizowano 14 osób. Wśród osób zgłoszonych w meldunkach MZ-55, **9286** to zachorowania u dzieci do lat 14, z czego u **12 osób** potwierdzono badaniami laboratoryjnymi **grypę typu A** w tym **8 przypadków** u dzieci do lat 14.

W **2023 roku** nadal utrzymuje się wysoki wskaźnik zachorowań na grypę. W okresie od 01.01.2023 r. do 30.06.2023 r. w meldunkach MZ-55 zgłoszono 9989 zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na grypę. Dodatkowo w meldunkach MZ-56 zgłoszono 47 przypadków grypy **typu A potwierdzonych testami PCR** z czego 43 osoby hospitalizowano. Wśród zarejestrowanych przypadków grypy było 22 dzieci do lat 14 w tym 20 hospitalizowanych. Ponadto zgłoszono 53 przypadki grypy potwierdzonej testami antygenowymi.

II. JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ

1. Wprowadzenie

W roku sprawozdawczym na terenie **powiatu buskiego** nadzorem sanitarnym objęto **15** urządzeń posiadających własne ujęcia wody tj. 14 wodociągów publicznych, oraz 1 urządzenie lokalne funkcjonujące na terenie powiatu buskiego tj. wodociąg Szpitala w Busku – Zdroju.

Pod nadzorem PSSE w Busku-Zdroju znajdują się również 2 - sieci wodociągowe na terenie gminy Tuczepy, zasilane przez ujęcia wody znajdujące się na terenie powiatu staszowskiego (ujęcie w Szydłowie oraz ujęcie w Staszowie).

Przedmiotem kontroli był stan sanitarny urządzeń wodnych, w tym w szczególności ujęć wody oraz jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach realizowanego monitoringu jakości wody.

2. Charakterystyka urządzeń do zaopatrzenia ludności w wodę

Na terenie powiatu buskiego w okresie sprawozdawczym skontrolowano 15 urządzeń posiadających własne ujęcia wody.

2.1. Wodociągi o produkcji < 100m³/d (1 obiekt, 0,99 tys. ludności)

1. Kików, gm. Solec Zdrój

2.2. Wodociągi o produkcji 101-1.000 m³/d (11 obiektów, 33,15 tys. ludności)

1. Ruczynów, gm. Busko Zdrój
2. Wolica, gm. Stopnica
3. Strzałów, gm. Stopnica
4. Podlasek, gm. Stopnica
5. Jurków, gm. Wiślica
6. Wójeczka, gm. Pacanów
7. Żabiec, gm. Pacanów
8. Nowy Korczyn, gm. Nowy Korczyn
9. Solec Zdrój, gm. Solec Zdrój
10. Piestrzec, gm. Solec Zdrój
11. Gorzakiew, gm. Gnojno

2.3. Wodociągi o produkcji 1.001-10.000m³/d (2 obiekty, 46,78 tys. ludności)

1. Wodociąg publiczny Busko Zdrój
2. Stary Korczyn, gm. Nowy Korczyn

2.4. Inne podmioty zaopatrujące w wodę

1. Wodociąg lok. Szpitala Busko-Zdrój (0,87 tyś.)

2.5. Jakość wody do spożycia przez ludzi

Stan sanitarny urządzeń wodnych na zakończenie roku sprawozdawczego został oceniony jako bardzo dobry. Zawsze w przypadkach gdy woda nie odpowiada wymogom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju natychmiastowo wszczyna postępowanie administracyjne.

Na terenie powiatu buskiego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju **w ramach nadzoru** nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pobrał do analizy laboratoryjnej z sieci wodociągowych – **78** prób wody.

Analizy urzędowej kontroli wody wykazały iż:

- Nie kwestionowano jakość mikrobiologicznej wody.
- Zakwestionowano w 1 przypadku jakość fizykochemiczną wody (incydentalnie odnotowano podwyższony parametr chloroformu) w urządzeniu zbiorowego zaopatrzenia.

Tab. 1. Ilość prób wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pobranych do badania w poszczególnych gminach w ramach nadzoru sanitarnego (w rozbiciu na sieci wodociągowe) jak niżej:

Gmina (liczba prób)	Wodociąg	Monitoring kontrolny /badania podstawowe/	Monitoring przeglądowy /badania poszerzone/	Liczba prób kwestionowanych fiz-chem	Liczba prób kwestionowanych bakteriologicznie
Busko-Zdrój (13)	Busko-Zdrój	7	2	-	-
	Ruczynów	3	1	-	-
Gnojno (5)	Gorzakiew	4	1	-	-
Nowy Korczyn (7)	Nowy Korczyn	4	1	1 x wynik nieprawidłowy <i>Chloroform</i>	-
	Stary Korczyn (ujęcie)	2	0	-	-
Pacanów (11)	Wójcieszka	5	1	-	-
	Żabiec	4	1	-	-
Solec-Zdrój (13)	Solec-Zdrój (Groczków)	4	1	-	-
	Piastów	4	1	-	-
	Kików	2	1	-	-
Stopnica (15)	Wolica	4	1	-	-
	Podlasek	4	1	-	-
	Strzałków	4	1	-	-
Wiślica (5)	Jurków	4	1	-	-
Tuczępy (6)	Szydłów	4	-	-	-
	Staszów	2	-	-	-
Szpital Busko-Zdrój (3)	ZOZ Busko	2	1	-	-
RAZEM (78)		63	15	1	0

Na podstawie art. 5 ust. 1a ustawy z dnia 7 czerwca 2001r o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków – zarządcy wodociągów i przedsiębiorstwa wodociągowe prowadzili regularną kontrolę wewnętrzną jakości wody we własnych urządzeniach wodnych.

Zgodnie z § 21 ust.1 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi - Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju dokonał oceny wszystkich wyników badań zrealizowanych zgodnie z ustalonym harmonogramem i przekazanych przez podmioty.

Wszystkie nadzorowane wodociągi, w których woda była bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, otrzymywały „oceny bieżące jakości wody” stwierdzające przydatność wody do spożycia.

W roku sprawozdawczym na podstawie wyników badań kontroli wewnętrznej zrealizowanych przez zarządców wodociągów Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju nie kwestionował jakości wody w urządzeniach zbiorowego zaopatrzenia.

Stan sanitarny urządzeń zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę został oceniony na koniec roku sprawozdawczego jako bardzo dobry.

2.6. Ujęcia powierzchniowe

Na terenie powiatu znajdują się 2-ujęcia powierzchniowe wody na rzece Nidzie tj. ujęcie w Starym Korczynie oraz ujęcie w Nowym Korczynie.

Ujęcie wody w Nowym Korczynie zaopatruje w wodę całą gminę Nowy Korczyn. Ujęcie w Starym Korczynie zaopatruje sieci wodociągowe: na terenie powiatu Kazimierza Wielka, całą gminę Opatowiec, częściowo gminę Bejsce oraz miejscowości na terenie gmin Koszyce (pow. Proszowice) i Szczurowa (pow. Brzesko).

Kontroli poddawano jakość wody w rzece Nidzie, pobrano **2 próby** wody do badania w kierunku radiacji - nie kwestionowano jakości wody.

3. Badania ciepłej wody na obecność bakterii Legionella. Jakość ciepłej wody użytkowej.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Busku-Zdroju w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego „ciepłej wody użytkowej” wykonuje badania pod kątem występowania bakterii *Legionella sp.* w przedsiębiorstwach podmiotów wykonujących świadczenia zdrowotne, działalność leczniczą w rodzaju stacjonarnym i całodobowym.

Na terenie powiatu buskiego Państwowa Inspekcja Sanitarna pobrała do badania łącznie **129** prób ciepłej wody, skontrolowano:

- **21** podmiotów leczniczych (126 prób) – skontrolowano dwukrotnie wszystkie,
- **1** dom pomocy społecznej (3 próby).

Jakość ciepłej wody we wszystkich kontrolowanych obiektach nie budziła zastrzeżeń sanitarnych, bakterii *Legionella sp.* – nie wykryto.

4. Wnioski

Na nadzorowanym terenie (powiat buski) w ramach nadzoru nad jakością wody przeznaczoną do spożycia przez ludzi pobrano do analizy laboratoryjnej z sieci wodociągowych - **78** prób wody (63 próby w ramach monitoringu kontrolnego - parametry z gr. A i 15 prób w ramach monitoringu przeglądowego - parametry z gr. A i B).

W ramach sprawowanego nadzoru nad urządzeniami wodnymi w **powiecie buskim** w roku sprawozdawczym 2023r. wydano:

- 1) 2 decyzje opłatowe za ponadnormatywne wyniki wody.

Na terenie powiatu buskiego występuje pełne uzbrojenie terenu w sieci wodociągowe, wszystkie gminy są zwodociągowane (występują pojedyncze gospodarstwa nieposiadające przyłączy wody, bo nie chcą korzystać z publicznego zaopatrzenia w wodę lub względy techniczne nie pozwoliły na wykonanie przyłączy).

III. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Busku-Zdroju realizuje profilaktykę w zakresie ochrony zdrowia ludzi:

- wykonywał kontrole obiektów budowlanych (etap dopuszczenia obiektu do użytkowania),
- uzgadniał projekty budowlane (etap poprzedzający wydanie pozwolenia na budowę, zmianę sposobu użytkowania, zgłoszenie robót itp.),
- uczestniczył w procesie postępowania w sprawie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (brak lub potrzeba przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i uzgadnianie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach),
- uzgadniał projekty decyzji warunków zabudowy,
- uzgadniał projekty decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Podczas pracy nad w/w tematyką zwracano szczególną uwagę na następujące zagadnienia:

- ochronę ludzi przed nadmiernym oddziaływaniem czynników środowiska pracy (hałas, zanieczyszczenie powietrza, promieniowanie elektromagnetyczne) poprzez egzekwowanie rozwiązań technicznych i odpowiednich materiałów budowlanych w celu dotrzymania normatywnych wartości dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- właściwą gospodarkę wodno-ściekową (zaopatrzenie ludności w wodę do picia o odpowiednich parametrach),
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym pochodzenia medycznego, w sposób nie zagrażający życiu i zdrowiu ludzi,
- ochronę ludzi przez uciążliwościami środowiskowymi w miejscu zamieszkania poprzez egzekwowanie skutecznych rozwiązań z zakresu ochrony środowiska.

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko

W 2023 roku wydano **52** opinii na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. Opinie obejmowały postępowania w sprawie braku lub potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Uzgadnianie dokumentacji projektowych

W 2023 roku wydano ogółem **17** opinii o dokumentacjach projektowych. Analiza opiniowanych dokumentacji projektowych wskazuje, iż główne uchybienia w rozwiązaniach projektowych dotyczyły błędów w zakresie zapewnienia właściwych warunków wymiany i czystości powietrza w obiektach.

Stwierdza się, że zastrzeżenia wnoszone do przedkładanych rozwiązań projektowych wynikały głównie z nieznamomości przez projektantów przepisów, w tym techniczno-budowlanych (Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie /tekst jednolity Dz. U z 2022 r. poz. 1225/) oraz wymagań sanitarno-higienicznych określonych dla poszczególnych rodzajów obiektów.

Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych

W 2023 roku wydano **47** opinii w zakresie stwierdzenia zgodności wykonania obiektów wg projektu budowlanego.

Podczas odbiorów spotkano się w większości przypadków z inwestycjami dobrze przygotowanymi do czynności odbiorowych pod względem wykonawczym (prace zakończone, zgodność wykonawstwa z dokumentacją projektową) oraz formalnym (wpis do dziennika budowy, odbiory techniczne wewnętrzne, badania i pomiary, itd.). Tym niemniej zdarzały się obiekty, na których stwierdzono nieprawidłowości pod względem funkcjonalnym oraz sanitarno-technicznym. Uchybienia stwierdzone podczas oględzin usuwane były do momentu wydania stanowiska.

Stanowiska inne na etapie rozpoczęcia nowej działalności i pozostałych etapach procesu inwestycyjnego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju wydawał opinie sanitarne na etapie rozpoczęcia nowej działalności i na pozostałych etapach procesu inwestycyjnego w ilości **6** (opinie sanitarne dla obiektów przedszkola, żłobka, pracowni psychologiczno-pedagogicznej, sklep zielarsko-medyczny oraz opinie na temat zaproponowanego zabezpieczenia warunków higieniczno-sanitarnych dla przeprowadzenia imprezy masowej).

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

W 2023r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju zaopiniował pozytywnie zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu MPZP przestrzennego dla sołectw gminy Solec-Zdrój

Uzgodnianie projektów decyzji warunków zabudowy

W 2023r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju uzgodnił **46** projektów decyzji warunków zabudowy

Uzgodnianie projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

W 2023r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju uzgodnił **10** projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

I KĄPIELISK

1. Wprowadzenie

Obiekty użyteczności publicznej są charakterystyczną grupą z uwagi na swoją różnorodność. Kryteria oceny ich stanu sanitarno-porządkowego i sanitarno-technicznego zależą od charakteru obiektu, jego dostępności dla osób z zewnątrz oraz rodzaju świadczonych usług.

W grupie obiektów użyteczności publicznej, główny nacisk położono na ustępy publiczne i obiekty usługowe (kontrole zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu, odnowy biologicznej, w tym szczególnie solaria) oraz hoteli i obiektów wczasowo-

turystycznych. Ponadto kontrolowano obiekty sportowe, tereny rekreacyjne oraz inne obiekty użyteczności publicznej.

2. Stan sanitarny wybranych obiektów i urzędzeń

2.1. Ustępy publiczne

Na terenie powiatu buskiego znajduje się 7 ustępów publicznych (w roku sprawozdawczym skontrolowano **wszystkie**):

1. Ustęp publiczny w Busku Zdroju przy ul. Kopernika/Kościuszki
2. Ustęp publiczny w Busku Zdroju w Parku Zdrojowym
3. Ustęp publiczny w Busku-Zdroju ul. 1-go Maja
4. Ustęp publiczny Wiślica
5. Ustęp publiczny Stopnica
6. Ustęp publiczny Nowy Korczyn
7. Ustęp publiczny Pacanów

Obiekty te działają cały rok, za wyjątkiem ustępu publicznego w Parku Zdrojowym w Busku-Zdroju (czynny w sezonie letnim).

Kontrolowane obiekty posiadają ściany i posadzki o powierzchniach zmywalnych odpornych na działanie wilgoci. Pomieszczenia wentylowane. Dezynfekcja pomieszczeń i urzędzeń prowadzona prawidłowo. W roku sprawozdawczym oceniono bieżący stan sanitarny wszystkich kontrolowanych ustępów publicznych, jako stan niebudzący zastrzeżeń, obiekty funkcjonowały z zachowaniem reżimu sanitarnego i przestrzeganiem wymogów zawartych w przepisach prawa.

2.2 Obiekty pomocy społecznej

Liczba obiektów i jednostek organizacji pomocy społecznej w ewidencji ogółem - **11**. W roku 2023 skontrolowano – **9** obiektów.

- a) Domy pomocy społecznej – **5** (skontrolowano 5)
 - DPS Słupia gm. Pacanów,
 - DPS Świniary gm. Solec-Zdrój,
 - DPS Rataje Słupskie gm. Pacanów,
 - DPS Zborów gm. Solec-Zdrój
 - DPS Gnojno gm. Gnojno,
- b) Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej - **1** (skontrolowano 1)
 - Środowiskowy Dom Samopomocy w Świniarach gm. Solec-Zdrój
- c) Placówki zapewniające całodobową opiekę – **4** (skontrolowano 2)
 - Hostel dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Świniarach przy DPS,
 - Schronisko dla Osób Bezdomnych i Zagrożonych Bezdomnością w Świniarach
 - Hostel „Nadzieja Rodzinie” w Janinie gm. Busko-Zdrój
 - Schronisko z usługami opiekuńczymi w Nizinach 66 A, 28-142 Tuczępy
- d) Noclegownie dla bezdomnych – **1** (skontrolowano 1)
 - (Noclegownia dla bezdomnych MGOPS w Busku –Zdroju)

W roku sprawozdawczym skontrolowano **9** spośród wyżej wymienionych obiektów pomocy społecznej. Wszystkie skontrolowane obiekty oceniono jako dobre, prawidłowo

urządzone i wyposażone. Utrzymane w odpowiednim stanie sanitarno-higienicznym oraz porządkowym.

Dodatkowo przeprowadzono p/pl kontrolę jakości ciepłej wody w kierunku bakterii Legionella sp. w DPS w Słupi gm. Pacanów.

2.3. Obiekty hotelarskie

W roku sprawozdawczym nadzorem objęto obiekty hotelarskie, całoroczne tj. hotele, motele, pensjonaty oraz inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie m.in. pokoje gościnne. Skontrolowano łącznie 17 obiektów:

- 7 hoteli,
- 3 pensjonaty,
- 5 obiektów typu kwatery prywatne / pokoje gościnne,
- 2 gospodarstwa agroturystyczne,

Przedmiotem kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzonej w ww. obiektach był ogólny stan sanitarno-techniczny, postępowanie z bielizną brudną i czystą, gospodarka odpadami i nieczystościami płynnymi, zaopatrzenie w środki czystości. Obiekty te zaopatrzone były w wodę do spożycia z wodociągów publicznych i podłączone były do sieci kanalizacyjnej. Obiekty zaopatrzone były w dostateczną ilość środków czystościowych i dezynfekcyjnych. Otoczenie wszystkich kontrolowanych obiektów było zagospodarowane, częściowo utwardzone oraz obsadzone zielenią, z zapewnionymi parkingami dla gości hotelowych. Skontrolowane obiekty oceniono, jako odpowiadające wymogom sanitarnym.

2.4. Zakłady fryzjerskie kosmetyczne i odnowy biologicznej

Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór nad obiektami usługowymi tj. zakładami fryzjerskimi, salonami kosmetycznymi, tatuażu, odnowy biologicznej oraz innymi zakładami świadczącymi łącznie więcej niż jedną z usług.

W 2023r. na terenie powiatu buskiego przeprowadzono kontrole sanitarne w **24** zakładach usługowych.

Zakres kontroli obejmował sprawdzanie stosowania procedur określających zasady utrzymania higieny i właściwego reżimu sanitarnego, zasady przeprowadzania dezynfekcji i sterylizacji, a także prawidłowego postępowania z odpadami, zwłaszcza z niebezpiecznymi.

W zakładach, których wykonywano zabiegi związane z naruszeniem ciągłości tkanek ludzkich szczególną uwagę przykładano do kwestii postępowania z narzędziami i sprzętem wykorzystywanymi przy świadczeniu usług w powyższym zakresie. Sprawdzano również bezpieczeństwa pracowników i klientów salonu, ważności środków, magazynowania bielizny stosowanej w zakładzie i postępowanie z nią.

Ponadto we wszystkich skontrolowanych zakładach usługowych przestrzegane były przepisy ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn. Dz. U. z 2021r. poz. 276 ze zm.). Wśród

zakładów ujętych w ewidencji przeważały zakłady fryzjerskie i zakłady kosmetyczne, najmniej liczną grupę stanowiły zakłady tatuażu.

Skontrolowane obiekty w okresie sprawozdawczym oceniono, jako odpowiadające wymogom sanitarnym.

2.5. Obiekty komunikacji publicznej

Przeprowadzono **1** kontrolę sanitarno-techniczną Dworca PKS w Busku Zdroju. Obiekt dostosowany dla osób niepełnosprawnych, wyposażony w instalacje wodociągową, kanalizację i klimatyzację – stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Na nadzorowanym terenie skontrolowano **1** firmę przewozową, zajmującą się transportem pasażerskim osób. W trakcie kontroli sprawdzono 3 pojazdy - nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto na terenie miasta i gminy Nowy Korczyn przeprowadzono **1** kontrolę przystanków jako miejsc przeznaczonych do wsiadania lub wysiadania pasażerów. Obiekty kontrolowane (12 stanowisk) oceniono jako prawidłowo wyposażone i oznakowane.

2.6. Cmentarze

W roku sprawozdawczym 2023 skontrolowano **3** obiekty cmentarne. Skontrolowano cmentarz w miejscowości Dobrowoda, gm. Busko-Zdrój oraz cmentarz w miejscowości Szczaworyż gm. Busko-Zdrój. Stan sanitarno-techniczny kontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Tereny cmentarzy – ogrodzone. Odpady komunalne z terenu cmentarzy gromadzone na wyznaczonych miejscach w kontenerach/boksach lub pojemnikach przeznaczonych do składowania odpadów. Wywóz nieczystości stałych z ww. terenów zapewniają firmy, na podstawie deklaracji zarządców cmentarzy. Żadna z przeprowadzonych kontroli nie wykazała nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Ponadto wykonano 1 kontrolę interwencyjną na zabytkowym, nieczynnym cmentarzu wokół Kościoła św. Leonarda – nieprawidłowości również nie stwierdzono.

2.7. Domy przedpogrzebowe

Na terenie powiatu buskiego znajdują się 3 domy przedpogrzebowe (w tym prosektorium opisane w rozdziale III punkcie 1.4).

W roku sprawozdawczym 2023 skontrolowano wszystkie obiekty tj. Dom Pogrzebowy w Wolicy gm. Busko-Zdrój, Dom Pogrzebowy w Stopnicy gm. Stopnica oraz Prosektorium przy Szpitalu w Busku – Zdroju. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

2.8. Inne obiekty użyteczności publicznej

Oprócz w/w grup obiektów nadzorem PSSE w Busku-Zdroju obejmuje: tereny rekreacyjne, do których zalicza się place zabaw z piaskownicami, parki i zieleńce, zakłady prowadzące obrót produktami naftowymi, pralnie, obiekty sportu i kultury i inne.

W roku sprawozdawczym kontrolowano i oceniono 24 obiekty:

- 7 piaskownic
- 2 stacje paliw
- 2 obiekty sportowe – *obiekt nadal oceniono, jako zły Stadion w Pacanowie*

- 1 obiekt kultury
- 1 pralnia wodna
- 1 siedziba gmin – *obiekt nadal oceniono, jako zły Siedziba UiM Wiślica*
- 8 parków/zieleńców
- 1 tężnia
- 1 Skatepark

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w jednym obiekcie (pralni) nałożono na właściciela **1 mandat** karny, wydano 1 decyzję merytoryczną oraz 1 decyzję opłatową. Zalecenia pokontrolne zostały wykonane w całości.

W roku sprawozdawczym w dalszym ciągu **2 obiekty użyteczności publicznej** oceniono, jako niewłaściwe pod względem technicznym.

2.9. Kąpieliska, miejsca wykorzystywane do kąpeli i baseny kąpielowe

- **Stan sanitarny Kąpielisk:**

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu buskiego trzeci sezon funkcjonowało kąpielisko:

- Kąpielisko w miejscowości Radzanów gm. Busko-Zdrój.

Sezon kąpielowy na rok 2023 został określony Uchwałą Nr LVIII/701/2023 Rady Miejskiej w Busku - Zdroju z dnia 16 marca 2023r. w sprawie wykazu kąpielisk na terenie Gminy Busko-Zdrój na rok 2023. W uchwale określono również czas korzystanie z kąpieliska w okresie od **24 czerwca 2023r. do 20 sierpnia 2023r.**

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku - Zdroju na bieżąco sporządzał oceny jakości wody w kąpielisku, które wydawane były za każdym razem po otrzymaniu sprawozdań z badań jakości wody, zarówno z kontroli urzędowej jak i wewnętrznej. Łącznie wydano 4 bieżące oceny o jakości wody w kąpielisku.

W żadnej próbce wody w w/w sprawozdaniach z badań nie zostały odnotowane ponadnormatywne wartości parametrów określonych w załączniku nr 1 część B tabeli I kolumnie A do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019r. w sprawie nadzoru

nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystanym do kąpeli (Dz.U. z 2019r. poz. 255).

Jakość wody w kąpielisku Radzanów			
Nr	Nr sprawozdania	Z dnia	Kontrola
1	LBW/187/1/23	22.06.2023	kontrola urzędowa
2	LBW/489/2/23	06.07.2023	kontrola wewnętrzna
3	LBW/550/2/23	20.07.2023	kontrola wewnętrzna
4	LBW/613/2/23	11.08.2023	kontrola wewnętrzna
spełniały wymagania jakim powinna odpowiadać woda w kąpielisku			

Informacje o jakości wody w kąpielisku oraz o warunkach panujących na kąpielisku na bieżąco były umieszczane na stronie internetowej Serwisu Kąpieliskowego Głównego Inspektora Sanitarnego przez organizatora kąpieliska oraz uprawnionych przedstawicieli Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Busku-Zdroju.

Ponadto Organizator kąpieliska informacje o bieżącej jakości wody w kąpielisku umieszczał na tablicy informacyjnej na terenie kąpieliska.

– **Stan sanitarny Pływalni i basenów kąpielowych**

W ewidencji PSSE na terenie powiatu buskiego znajduje się 16-objektów kąpielowych.

- 5 obiektów kąpielowych krytych (całorocznych)
- 10 basenów rehabilitacyjnych krytych (całorocznych) – w roku sprawozdawczym funkcjonowało 8 obiektów, 2 obiekty nieczynne
- 1 basen sezonowy kryto-odkryty w Stopnicy.

Zarządcy pływalni / basenów regularnie kontrolowali jakość wody w ramach kontroli wewnętrznej. Woda na pływalniach publicznych kontrolowana była zgodnie z ustalonym **harmonogramem**, natomiast na basenach rehabilitacyjnych w oparciu o wytyczne **instrukcji funkcjonalnych** obiektów.

W 2023r. w powiecie buskim skontrolowano wszystkie funkcjonujące obiekty tj. 14 pływalni/basenów (przeprowadzono kontrole jakości wody oraz kontrole sanitarno-techniczne pomieszczeń podbasenia).

Łącznie na w/w obiekty PPIS w Busku - Zdroju wydał **9 decyzji**:

- 3 decyzje dotyczące unieruchomienia działania niecek ze względu na złą jakość wody,
- 2 decyzje dotyczące przywracających działania niecek po poprawie jakości wody,
- 1 decyzja merytoryczna dot. stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń strefy basenowej,
- 3 decyzje opłatowe za ponadnormatywne wyniki wody.

W przypadku pogorszenia się jakości wody w nieckach basenowych PPIS w Busku-Zdroju bezzwłocznie informował zarządców za pomocą pism interwencyjnych / decyzji administracyjnych, nakazujących podjęcie działań naprawczych.

Zarządcy nieek basenowych natychmiastowo podejmowali działania zaradczo-naprawcze, kolejne badania (powtórkowe) wykazywały prawidłową jakość wody do kąpieli.

W roku sprawozdawczym **1 strefę basenową** oceniono, jako niewłaściwą pod względem sanitarno-technicznym.

3. Wnioski

Priorytetem działań w okresie sprawozdawczym w obiektach użyteczności publicznej było przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakresie prowadzonej działalności.

Wydano łącznie **13 decyzji** na obiekty użyteczności publicznej, nałożono **1 mandat** karny. Na koniec roku sprawozdawczego - bieżący stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej nie budził zastrzeżeń, nie stwierdzono uchybień stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia.

W trzech obiektach użyteczności publicznej stan sanitarno-techniczny / techniczny - tych obiektów oceniono nadal jako nieprawidłowy.

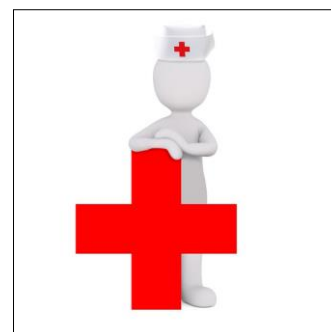
V. STAN SANITARNY PODMIOTÓW, W KTÓRYCH WYKONYWANA JEST DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZA

1. Szpitale

Na terenie powiatu buskiego, pod nadzorem PSSE w Busku-Zdroju znajdują się 4 obiekty szpitalne (1-powiatowy, 1-specjalistyczny, 2-uzdrowiskowe).

Obiekty szpitalne:

- 1) Szpital Powiatowy ul. Bohaterów Warszawy 67, Busko - Zdrój
- 2) Specjalistyczny Szpital Ortopedyczno - Rehabilitacyjny „Górka” ul. Dr Starkiewicza 1, Busko - Zdrój
- 3) Szpital Uzdrowiskowy „Włókniarz” ul. Rokosza 1, Busko - Zdrój
- 4) Szpital Uzdrowiskowy „Krzyszyna” ul. Rzewuskiego 3, Busko - Zdrój,

W roku sprawozdawczym skontrolowano **4 obiekty** (przeprowadzono 5 kontroli).

Na obiekt Szpitala Powiatowego w Busku – Zdroju, ul. Boh. Warszawy 67 za stwierdzone nieprawidłowości została wydana decyzja dotycząca Oddziału ginekologiczno-położniczego w zakresie wymagań technicznych celem dostosowania do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Specjalistyczny Szpital Ortopedyczno - Rehabilitacyjny „Górka” wykonał w całości zalecenia nałożone decyzją z dnia 28.07.2022 z terminem wykonania zaleceń do 31.05.2023 r. w zakresie poprawy stanu technicznego posadzek, cokołów na tarasie przy Sali gimnastycznej oraz na tarasie przy oddziale IV.

Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie w/w szpitale zaopatrywane w wodę przez wodociąg sieciowy Busko-Zdrój, jakość wody odpowiada wymogom.

Ponadto Szpital Powiatowy w Busku-Zdroju ul. Boh. Warszawy 67 posiada własne ujęcie wody tj. wodociąg lokalny ZOZ (woda w badanym zakresie spełniała wymagania rozporządzenia).

1.1. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi.

W ramach nadzoru nad postępowaniem z odpadami medycznymi, sprawowano kontrolę w zakresie procedur postępowania z odpadami, segregacji i warunków gromadzenia, sposobu transportu wewnętrznego odpadów medycznych, stanu sanitarnego środków i pojemników do transportu wewnętrznego odpadów medycznych, stanu sanitarno-technicznego oraz wyposażenia miejsc do dezynfekcji, mycia i przechowywania środków transportu wewnętrznego, a także sposobu i warunków magazynowania w miejscach wstępnego magazynowania. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi prawidłowe, nie budzi zastrzeżeń. Wywóz odpadów zapewniają firmy w ramach zawartych umów.

Odpady komunalne gromadzone w odpowiednich pojemnikach/kontenerach do czasu wywozu. Odpady odbierane przez firmę zewnętrzną.

Odpady medyczne przechowywane zgodnie z opracowanymi procedurami gromadzone są w pojemnikach lub workach w miejscu ich powstawania uwzględniając ich właściwości oraz sposób ich unieszkodliwiania. Następnie przekazywane do pomieszczeń magazynowania lub urządzeń chłodniczych, z zachowaniem odpowiednich środków ostrożności, przez przeszkolony personel. Pomieszczenia magazynowania posiadają powierzchnie zmywalnych, wyposażone w agregat chłodniczy lub przenośne urządzenia chłodnicze - utrzymujące prawidłową temperaturę. Prawidłowo utrzymana częstotliwość wywozu odpadów.

1.2. Gospodarka bielizną szpitalną

We wszystkich obiektach wydzielono magazyny bielizny czystej i brudnej. Bielizna czysta przechowywana prawidłowo w higienicznych warunkach. Postępowanie z bielizną zgodne z opracowanymi procedurami. Transport bielizny zapewniają podmioty świadczące usługę prania.

1.3. Prosektoria

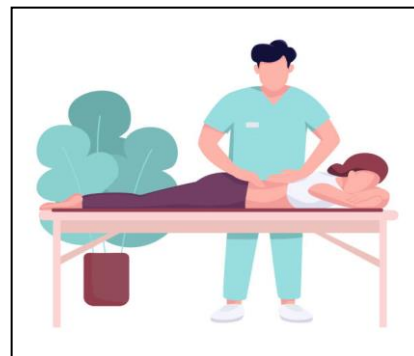
Na nadzorowanym terenie znajduje się 1 Prosektorium przy Powiatowym Szpitalu w Busku - Zdroju.

Postępowanie ze zwłokami i szczątkami ludzkimi w obiekcie miało prawidłowy przebieg, kontrola stanu sanitarno-higienicznego obiektu przeznaczonego do przechowywania zwłok i szczątków ludzkich oraz transportu zwłok - nie wykazały naruszeń prawa.

2. Sanatoria

Na terenie powiatu buskiego znajduje się 17 obiektów sanatoryjnych (w tym 12 obiektów w Busku - Zdroju i 5 obiektów w Solcu - Zdroju).

W roku sprawozdawczym skontrolowano stan sanitarno-techniczny wszystkich obiektów. Przeprowadzono 23 kontrole. Profil leczniczy obiektów stanowi leczenie chorób ortopedyczno-urazowych, chorób układu nerwowego, chorób reumatologicznych, chorób kardiologicznych, nadciśnieniowych, osteoporozy, chorób skóry.

Na obiekty sanatoryjne PPIS w Busku - Zdroju nałożył **1 mandat** karny i wydał **4 decyzje**:

- 2 decyzje merytoryczne dot. stanu sanitarno-technicznego
- 2 decyzje opłatowe za stwierdzone nieprawidłowości w czasie kontroli.

Zalecenia decyzji zostały wykonane w całości.

2.1. Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie sanatoria w Busku - Zdroju zaopatrywane w wodę przez wodociąg publiczny Busko-Zdrój, jakość wody odpowiada wymogom.

Sanatoria w Solcu-Zdroju zaopatrywane w wodę przez wodociąg publiczny Solec-Zdrój. Jakość wody zgodna z obowiązującymi wymogami.

2.2. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi

Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi w kontrolowanych obiektach sanatoryjnych prawidłowe, nie budzi zastrzeżeń. Wywóz odpadów zapewniają firmy w ramach zawartych umów. We wszystkich sanatoriach gospodarka odpadami nie budziła zastrzeżeń.

Odpady komunalne gromadzone w odpowiednich pojemnikach/kontenerach/wiatach do czasu wywozu.

Odpady medyczne - postępowanie z odpadami medycznymi zgodne z opracowanymi procedurami. Odpady są segregowane, przechowywane w pomieszczeniach wyposażonych w urządzenia chłodniczych i odbierane specjalistycznym transportem firm.

2.3 Gospodarka bielizną

We wszystkich kontrolowanych sanatoriach wydzielone są magazyny bielizny czystej i brudnej, postępowanie z bielizną nie budziło zastrzeżeń.

3. Podmioty lecznicze realizujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne /przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie itp./

▪ **Ośrodki zdrowia i przychodnie** – **15**, skontrolowano wszystkie 15 obiektów. Stan sanitarny kontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

▪ **Hospicja – 1**

Hospicjum to obiekt należący do Fundacji św. Brata Alberta, ul. Solankowa 6, 28-100 Busko-Zdrój. W roku sprawozdawczym obiekt skontrolowano, kontrola nie wykazała naruszeń prawa.

▪ **ZOL -1**

ZOL to obiekt należący do Fundacji św. Brata Alberta, ul. Solankowa 6, 28-100 Busko-Zdrój. W roku sprawozdawczym obiekt skontrolowano, kontrola nie wykazała naruszeń prawa.

▪ **Inne zakłady (stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne) -1**

Pogotowie w Busku - Zdroju- stan sanitarny obiektu nie budził zastrzeżeń. W czasie kontroli dokonano sprawdzenia 1 pojazdu do transportu chorych.

▪ **Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne – 2** obiekty nadzorowane przez Sekcję Nadzoru Przeciwpidemicznego. W roku sprawozdawczym nie kontrolowano.

▪ **Zakłady rehabilitacji leczniczej (ogółem obiektów 10, skontrolowano 7)**

W roku sprawozdawczym skontrolowano 7 obiektów rehabilitacji leczniczej, wszystkie kontrolowane obiekty oceniono, jako spełniające wymagania higieniczno-sanitarne. W roku 2023 w ewidencji obiektów uwzględniono 1 nowy obiekt tj. *Centrum Rehabilitacji Dzieci PROGRESS ul. Bohaterów Warszawy 106, 28-100 Busko-Zdrój.*

▪ **Inne ambulatoryjne świadczenia (ogółem obiektów 8, skontrolowano: 4) tj.:**

- *Pracownia Tomografii Komputerowej ul. Bohaterów Warszawy 67 w Busku- Zdroju*
- *Poradnia Zdrowia Psychicznego na terenie DPS w Świniarach.*
- *2 z 6 Punktów pobrań materiałów, kontrole punktów pobrań przeprowadzone przez pion epidemiologiczny)- skontrolowano przez pion epidemiologiczny*

3.1. Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie kontrolowane podmioty lecznicze świadczące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne zaopatrywane są w wodę o dobrej jakości pochodzącą z wodociągów publicznych objętych stałym nadzorem sanitarnym w ramach monitoringu wody przeznaczonej do spożycia. W większości zakładów leczniczych ustalone są punkty poboru prób wody.

3.2. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi

Kontrolowane Zakłady Opieki Zdrowotnej zarówno publiczne jak i niepubliczne wytwarzające odpady niebezpieczne posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów.

Przeprowadzone przez pracowników inspekcji sanitarnej kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami, a w szczególności z odpadami pochodzenia medycznego.

3.3. Gospodarka bielizną

We wszystkich kontrolowanych placówkach ambulatoryjnych wydzielone są miejsca do przechowywania bielizny czystej /szafy/. Bielizna brudna gromadzona w sposób właściwy.

Pranie bielizny w pralniach zewnętrznych lub we własnym zakresie /własne pralnie/. Praniu poddawane są głównie fartuchy, parawany i sporadycznie firanki. Stosowane prześcieradła jednorazowego użytku.

Wnioski

W powiecie buskim stan sanitarny podmiotów, w których wykonywana jest działalność lecznicza oceniono jako dobry. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi prawidłowe, nie budzi zastrzeżeń. Wywóz odpadów zapewniają firmy w ramach zawartych umów. Prawidłowo utrzymana częstotliwość wywozu odpadów. Postępowanie z bielizną zgodne z opracowanymi procedurami. We wszystkich obiektach wydzielono magazyny bielizny czystej i brudnej. Również prawidłowo realizowane są podstawowe wymogi w zakresie dezynfekcji i sterylizacji. Stan sanitarno-higieniczny podmiotów leczniczych nie budzi zastrzeżeń.

VI. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

Przedmiotem działalności Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy jest nadzór nad zakładami pracy, dotyczący warunków zdrowotnych środowiska pracy oraz zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Zasadniczą tematyką w 2023 r. było prowadzenie działań wynikających z ustaleń FORUM dot. wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów rozporządzenia REACH, prowadzenie działań związanych z nadzorem nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, prowadzenie nadzoru nad podmiotami wprowadzającymi do obrotu produkty biobójcze zawierające substancje czynne oraz prowadzenie nadzoru nad przygotowaniem pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnieniem przez pracodawców obowiązków, przestrzegania przepisów dot. nowych ograniczeń stosowania substancji benzofenonu-3 i oktokrylenu w produktach kosmetycznych.

Na terenie powiatu objętych nadzorem jest 355 obiektów. W 2023 r. skontrolowano 105 obiektów.

1. Zakres kontroli warunków pracy

Tabela 1.

Liczba pracowników zatrudnionych w zakładzie pracy	Liczba zakładów pracy skontrolowanych w 2023 r.
5	45
6 – 20	33
21 – 50	16
51 – 100	7
101 – 250	3
>250	1
ogółem	105

W 2023 r. przeprowadzono 147 kontroli w 105 zakładach zatrudniających 2105 pracowników.

Tabela 2.

Temat	Liczba kontroli
Warunki pracy w zakładach	77
Substancje i mieszaniny chemiczne	6
Czynniki rakotwórcze i mutagenne	3
Produkty biobójcze	21
Produkty kosmetyczne	35
Środki zastępcze	3
Czynniki biologiczne	3

Skala realnych i potencjalnych zagrożeń decyduje o tym, jakie czynniki środowiskowe powinny być przedmiotem systematycznego nadzoru i wynikających z nich działań represyjnych i interwencyjnych. Pod uwagę bierze się następujące kryteria :

1. Występowanie czynników szkodliwych w środowisku pracy.
2. Występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i najwyższych dopuszczalnych natężeń (NDN) wyżej wymienionych czynników.
3. Stosowanie substancji i mieszanin chemicznych.
4. Stosowanie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3.
5. Występowanie czynników rakotwórczych.
6. Stosowanie produktów biobójczych.
7. Stosowanie środków ochrony roślin.
8. Występowanie czynników biologicznych.
9. Występowanie chorób zawodowych.

Analizując rodzaj branży PKD najczęściej kontroli w 2023r. przeprowadzono w następujących branżach:

- Produkcja artykułów spożywczych
- Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi
- Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
- Handel detaliczny z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi
- Edukacja
- Opieka zdrowotna
- Zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne

W 2023 r. najczęściej decyzji wydano w następujących branżach:

- Produkcja artykułów spożywczych
- Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
- Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń

W 2023r. najwięcej pracowników zatrudnionych było w branżach:

- Pozostałe górnictwo i wydobywanie
- Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń
- Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody
- Handel detaliczny z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi
- Zakwaterowanie
- Opieka zdrowotna

2. Postępowanie administracyjno – egzekucyjne.

W wyniku przeprowadzonych w 2023r. kontroli wydano 39 decyzji.

Decyzje te zawierały zarządzenia dotyczące:

1. Przeprowadzenia pomiarów czynników szkodliwych.
2. Dokonania oceny ryzyka zawodowego.
3. Czynników biologicznych.
4. Substancji i mieszanin chemicznych.
5. Zapewnienia pracownikom odpowiednich pomieszczeń higieniczno – sanitarnych.
6. Sporządzenia planu działań organizacyjno – technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas.
7. Braku osoby wyznaczonej i przeszkolonej do udzielania I pomocy przedmedycznej.
8. Rozdzielenia pomieszczenia jadalni od szatni.
9. Braku rejestru i karty badań czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.
10. Doprowadzenia pomieszczenia higieniczno - sanitarnego do właściwego stanu sanitarnego.

Zarządzenia z decyzji przedsiębiorcy wykonują w ustalonych terminach.

3. Nadzór nad warunkami pracy

3.1. Nadzór nad warunkami pracy w przekroczeniach NDS i NDN.

W 2023r. w powiecie buskim stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych w 6 zakładach pracy.

- 1 zakład, zajmujący się produkcją artykułów spożywczych, przekroczenia hałasu, 2 osoby narażone, nastąpiła poprawa, kolejne badania nie wykazały przekroczeń.
- 1 zakład, zajmujący produkcją wyrobów tartacznych, przekroczenia hałasu, 3 osoby narażone. Sporządzono plan działań organizacyjno – technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas.
- 1 zakład, zajmujący produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych przekroczenia hałasu, 2 osoby narażone. Została wydana decyzja na sporządzenie planu działań organizacyjno – technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas.
- 2 zakłady, zajmujące się produkcją metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń, przekroczenia hałasu, 64 osoby narażone. W obydwu zakładach pracy

sporządzono plan działań organizacyjno – technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas. W jednym z nich kolejne pomiary nie wykazały przekroczeń.

- 1 zakład, zajmujący produkcją maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowaną przekroczenia hałasu, 30 osób narażonych. Został sporządzony plan działań organizacyjno – technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas.

Przekroczenia NDN hałasu występują ponadto w 6 zakładach pracy, które stwierdzono w latach ubiegłych. W warunkach przekroczenia NDN pracuje 40 osób.

Zakłady te są objęte szczególnym nadzorem. Wprowadziły w życie program działań organizacyjno – technicznych, zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas, który jest na bieżąco monitorowany i doskonalony czego efektem są coraz mniejsze przekroczenia NDN hałasu oraz zwiększona ochrona pracowników przed hałasem /rotacja pracowników, szkolenia dla pracowników w celu zwiększenia świadomości pracowników jakie są skutki działania hałasu, szczegółowe badania lekarskie/.

Poprawa warunków pracy związana jest również z ograniczeniem liczby osób zatrudnionych, likwidacją niektórych stanowisk pracy oraz całkowitą likwidacją niektórych zakładów.

Należy stwierdzić, że pracodawcy sukcesywnie wprowadzali rozwiązania techniczne i organizacyjne, mające na celu zmniejszenie narażenia poprzez zmniejszenie poniżej normy NDS i NDN czynników szkodliwych : wymiana maszyn i urządzeń na bardziej nowoczesne, montowanie dodatkowych odciągów, montowanie wentylacji mechanicznej, kapitalne remonty, stosowanie nowoczesnych środków ochrony indywidualnej, rotacja pracowników.

3.2. Poprawa warunków pracy innych niż związanych z przekroczeniami NDS i NDN

W 1 zakładzie, zajmującym się produkcją artykułów spożywczych została wydana decyzja na doprowadzenie do właściwego stanu sanitarnego pomieszczenia do spożywania posiłków. Decyzja w trakcie realizacji.

W 1 zakładzie, zajmującym się produkcją wyrobów tekstylnych została wydana decyzja na doprowadzenie pomieszczeń higieniczno – sanitarnych do właściwego stanu sanitarnego. Decyzja została wykonana.

W 1 zakładzie, zajmującym się produkcją wyrobów tartacznych została wydana decyzja na doprowadzenie pomieszczeń higieniczno – sanitarnych do właściwego stanu sanitarnego. Decyzja w trakcie realizacji.

W 1 zakładzie, zajmującym się została wydana decyzja na doprowadzenie pomieszczeń higieniczno – sanitarnych do właściwego stanu sanitarnego. Decyzja w trakcie realizacji.

W 1 zakładzie, zajmującym się produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych doprowadzono do właściwego stanu sanitarnego pomieszczenia higieniczno – sanitarne.

W 1 zakładzie, zajmującym się produkcją metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń doprowadzono do właściwego stanu sanitarnego pomieszczenia higieniczno – sanitarne.

W 1 zakładzie, zajmującym produkcją maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowaną, oddzielono szatnię od jadalni.

3.3. Substancje i mieszaniny chemiczne

Przeprowadzono 6 kontroli tematycznych w 6 zakładach stosujących, magazynujących, wprowadzających do obrotu i produkujących substancje i mieszaniny chemiczne.

Na terenie powiatu objęty nadzorem jest 1 zakład wprowadzający do obrotu jako pierwszy na terytorium Polski mieszaniny chemiczne z Unii Europejskiej. W 2023r. przeprowadzono kontrolę w tym obiekcie. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto w 2023 r. podczas kontroli dotyczących ogólnych wymogów bhp w 42 przypadkach skontrolowano mieszaniny chemiczne u stosujących. Wydano 9 decyzji administracyjnych dotyczących stosowania mieszanin chemicznych. 8 z nich zostało wykonanych, w przypadku 1 decyzji nie minął termin wykonania.

3.4. Czynniki rakotwórcze i mutagenne.

Przeprowadzono 3 kontrole w 2 zakładach, w których występuje narażenie na czynniki rakotwórcze i mutagenne (narażenie na włókna azbestu podczas rozbiórki i składowania materiałów, zawierających azbest).

Ponadto w 2023 r. podczas kontroli dotyczących ogólnych wymogów bhp w 2 przypadkach skontrolowano narażenie na czynniki rakotwórcze i mutagenne.

Decyzji nie wydawano.

3.5. Produkty biobójcze

Produkty, które zawierają co najmniej 1 substancję czynną przeznaczoną do niszczenia, odstraszenia, unieszkodliwiania, zapobiegania w kontrolowany sposób organizmów szkodliwych poprzez działanie chemiczne lub biologiczne. W 2023 r. przeprowadzono ogółem 21 kontroli w 17 zakładach w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi.

Produkty miały ważne pozwolenia Ministra Zdrowia na obrót produktem biobójczym i nie zawierały w swoim składzie niedozwolonych substancji.

3.6 Produkty kosmetyczne

W 2023r. przeprowadzono ogółem 35 kontroli tematycznych w 19 obiektach, w tym:

- 4 kontrole u 3 producentów produktów kosmetycznych.
- 31 kontroli u 16 wprowadzających do obrotu produkty kosmetyczne.

Decyzji nie wydawano.

3.7. Czynniki biologiczne

Zakłady, w których występuje najwięcej szkodliwych czynników biologicznych to: domy opieki społecznej, laboratoria diagnostyczne, ośrodki zdrowia, gospodarka ściekami i odpadami.

W 2023r. w 3 przypadkach skontrolowano czynniki biologiczne. Decyzji nie wydawano.

Ponadto podczas kontroli dotyczących ogólnych wymogów bhp w 14 przypadkach skontrolowano czynniki biologiczne. Wydano 2 decyzje administracyjne dotyczącą czynników biologicznych. Wykonano zalecenia z decyzji.

3.8. Środki zastępcze

Przeprowadzono 3 kontrole w sklepach zajmujących się sprzedażą e – papierosów i akcesoriów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.9. Choroby zawodowe

W 2023 r. przeprowadzono 19 wizytacji w ramach postępowań dowodowych w sprawach chorób zawodowych. Sporządzono 19 kart ocen narażenia zawodowego. Wydano 4 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz 3 decyzje stwierdzające chorobę zawodową (3 - rolnik).

4. Podsumowanie

W 2023r. realizowana była pełna ochrona zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem szkodliwości występujących w środowisku pracy oraz zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

W ramach kluczowych kierunków działań, w celu poprawy warunków pracy i ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem czynników szkodliwych występujących w miejscu pracy, realizowane były zadania nadzоровe w ramach programów wieloletnich (np. rządowy „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009÷2032”, wymiana informacji o egzekwowaniu przepisów rozporządzenia REACH).

W porównaniu z 2022r. nie zmieniła się liczba zakładów z przekroczeniami normatywów higienicznych (6 zakładów w 2022r. i 6 zakładów w 2023r.).

W większości przekroczeń jest to hałas, który został już obniżony poniżej wartości NDN albo pracodawcy sporządzali program działań organizacyjno – technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas.

W porównaniu z 2022r. nie zmieniła się też liczba stwierdzonych chorób zawodowych (w 2022r. wydano 3 decyzje stwierdzające chorobę zawodową w powiecie buskim (1 - pielęgniarka, 2 - nauczyciel) i w 2023 r. wydano 3 decyzje stwierdzające chorobę zawodową (wszystkie u rolników).

Należy podkreślić, iż w przypadku rolnika niemożliwym jest uniknięcie narażenia z powodu dużej ilości czynników alergizujących oraz powszechnie występujących w środowisku rolnika kleszczy przenoszących boleriozę.

VII. STAN SANITARNY PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA

1. Wprowadzenie

Działalność i kompetencje Państwowej Inspekcji Sanitarnej obejmowała sprawowanie bieżącego nadzoru sanitarnego nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące:

- stanu sanitarno - higienicznego i technicznego placówek oświatowo – wychowawczych i opiekuńczych,
- higieny procesu nauczania,
- warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach,

- warunków do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania,
- nadzoru nad warunkami wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.

W 2023r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Busku - Zdroju znajdowało się 71 obiektów nauczania i wychowania oraz 22 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży.

Żłobki – 3

Klub Dziecięcy – 1 (utworzono Klub Dziecięcy w Stopnicy, 28 – 130 Stopnica)

Szkoły Podstawowe - 19 (Zlikwidowano Szkołę Podstawową w Skotnikach Dolnych, 28 – 160 Wiślica)

Przedszkola - 21

Zespoły Szkół - 18

Licea Ogólnokształcące – 1

Internat LO - 1

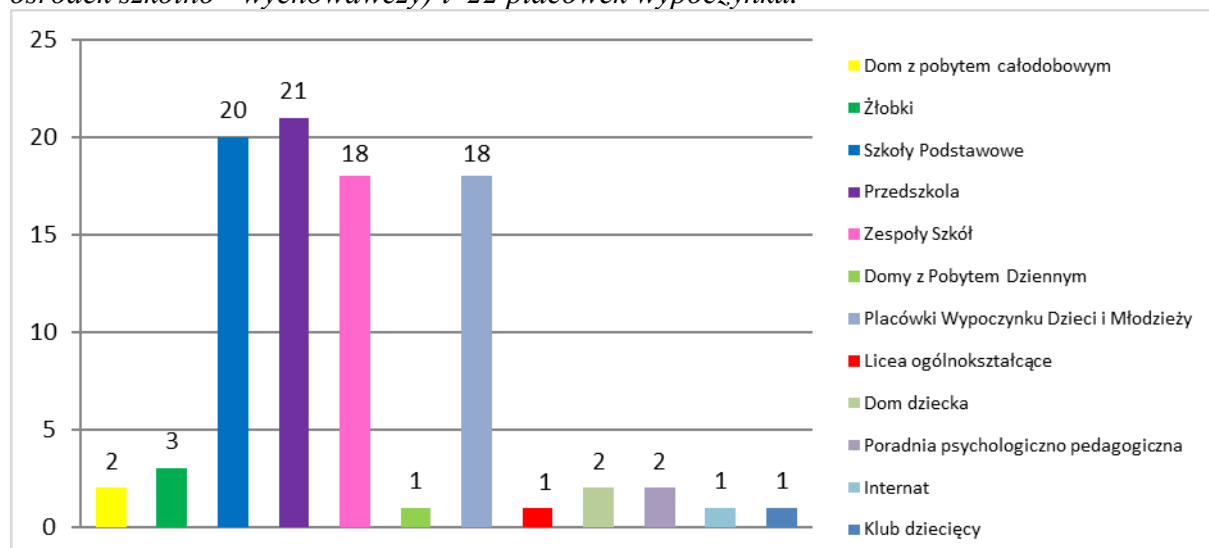
Domy Dziecka -2

Domy z Pobytem Całodobowym - 2

Domy z Pobytem Dziennym - 1

Poradnia Pedagogiczno - Psychologiczna - 2

W 2023r. na terenie powiatu buskiego skontrolowano 48 obiektów nauczania i wychowania (żłobki, przedszkola, szkoły, internat, placówka opiekuńczo – wychowawcza, specjalny ośrodek szkolno - wychowawczy) i 22 placówek wypoczynku.

Wykaz placówek oświatowo - wychowawczych nadzorowanych w 2023r. na terenie powiatu buskiego

2. Nadzór nad warunkami sanitarnymi w placówkach dla dzieci i młodzieży

W ramach nadzoru nad warunkami sanitarno - higienicznymi placówek dzieci i młodzieży w powiecie buskim pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży w 2023r. przeprowadzili 54 kontrole stanu sanitarnego i higienicznego w tym 22 kontrole na placówkach wypoczynku dzieci i młodzieży, 4 kontrole dotyczące analizy dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów, 3 kontrole obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych, 6 kontrole tematycznych dotyczących posiadania certyfikatów na meble szkolne i sprzęt sportowy, 14 kontroli dotyczących przygotowania szkół do nowego roku szkolnego.

3. Stan sanitarny budynków w których funkcjonują placówki dla dzieci i młodzieży

Zapewnienie w placówkach prawidłowych warunków higieniczno-sanitarnych zaplecza sanitarnego i jego wyposażenia jest jednym z elementów profilaktyki. Bieżąca czystość, dobry stan techniczny powierzchni, instalacji, wentylacja, podłączenie do instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, wyposażenie w wystarczającą liczbę urządzeń sanitarnych w odniesieniu do liczby osób korzystających oraz zapewnienie środków higieny osobistej składają się na podstawowe standardy higieniczne.

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2023r. w placówkach nauczania i wychowania wydano 9 decyzji zarządzających poprawę stanu sanitarno – higienicznego, technicznego oraz 1 decyzję zmieniającą termin wykonania.

Decyzje dotyczyły poprawy stanu sanitarnego i higienicznego: ścian, sufitów w salach lekcyjnych, sanitariatach, korytarzach, salach gimnastycznych oraz stanu technicznego: pomieszczeń sanitariatów, nawierzchni boisk, podłóg w salach dydaktycznych, przejść i dojść do placówek.

Nie nałożono mandatów karnych w zakresie warunków do utrzymania higieny osobistej.

4. Zaplecze sanitarne placówek dla dzieci i młodzieży oraz warunki do utrzymania higieny osobistej

W trakcie kontroli placówek dla dzieci i młodzieży ustalono, że wszystkie skontrolowane placówki podłączone są do wodociągu miejskiego lub gminnego.

- 100% skontrolowanych placówek podłączone jest do sieci wodociągowej,
- na 32 skontrolowane placówki nauczania i wychowania (2 odprowadzało nieczystości do zbiornika bezodpływowego, 1 placówki posiadała własną oczyszczalnię ścieków). Pozostałe kontrolowane placówki podłączone są do kanalizacji miejskiej lub gminnej.
- we wszystkich obiektach zapewniono zgodnie z przepisami standardy dostępności do urządzeń sanitarnych (ponadnormatywna liczba uczniów w obiekcie),
- nie stwierdzono placówek z ustępami zewnętrznymi,
- we wszystkich kontrolowanych placówkach zapewniono ciepłą bieżącą wodę przy wszystkich umywalkach.

5. Higiena procesu nauczania

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest bieżąca kontrola w zakresie zapewnienia prawidłowych warunków i odpowiedniej organizacji pracy ucznia w celu jego ochrony przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówce. W celu zintensyfikowania sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego w szkołach organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmują również działania o charakterze prewencyjnym. Nadzór organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej ukierunkowany na ochronę ucznia przed niekorzystnymi warunkami pobytu w placówce obejmuje m.in.:

- działania prozdrowotne, m.in. w zakresie profilaktyki wad postawy czy wad wzroku,
- monitoring w zakresie właściwej organizacji procesu nauczania np. higieniczna ocena rozkładu zajęć lekcyjnych, odpoczynki w czasie trwania przerw międzylekcyjnych,

- promowanie dobrych praktyk, np. w odniesieniu do zapewnienia w placówce dostępu do wody przeznaczonej do spożycia.

W roku sprawozdawczym 2023r. dokonano oceny higienicznej rozkładów zajęć w każdej placówce, w której była przeprowadzona kontrola stanu sanitarnego. Plan zajęć oceniano zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003r. Nr 6, poz. 69 ze zm.).

Sprawdzano:

1. Czy zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami jest nie większa niż 1 godzina.
2. Czy różnica godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa od 1 godziny.
3. Możliwości psychofizyczne uczniów podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia.

Ocena rozkładów zajęć nie wykazała nieprawidłowości w ocenianym zakresie.

W 2023r. w szkołach i przedszkolach przeprowadzono analizę stanowiska pracy ucznia/przedszkolaka tj. oceniano dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu. Nieprawidłowe zestawienie mebli ma ujemny wpływ na zdrowie, na prawidłowe kształtowanie się kręgosłupa i prawidłowe funkcjonowanie narządów wewnętrznych.

W 2023r. pomiary mebli przeprowadzono w 4 placówkach. Badaniem objęto stanowiska pracy ucznia (badaniem objęto 290 uczniów). Wszyscy uczniowie i przedszkolaki korzystają z prawidłowych stanowisk pracy. We wszystkich kontrolowanych szkołach meble szkolne tj; stoliki i krzeselka w dobrym stanie technicznym.

W trzech placówkach przeprowadzono analizę obciążenia uczniów ciężarem tornistra w klasach I - IV (12 oddziałów - 154 dzieci).

6. Zapewnienie miejsca na podręczniki i przybory szkolne

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach z dnia 31.12.2002r (Dz. U. z 2003r. Nr 6, poz. 69 ze zm.) wprowadziło obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawianie w placówce podręczników i przyborów szkolnych w celu zmniejszenia wagi plecaków. Z obowiązku tego na terenie powiatu buskiego wywiązały się wszystkie kontrolowane szkoły. Pomimo zapewnienia możliwości pozostawiania podręczników i przyborów w szkole (w szafkach indywidualnych, zbiorowych, na półkach w regałach, w szatni w szafkach zamykanych szatniowych) uczniowie zabierają je do domu ze względu na potrzebę nauki, przygotowania się do szkoły na kolejny dzień nauki oraz odrabiania zadanych prac domowych.

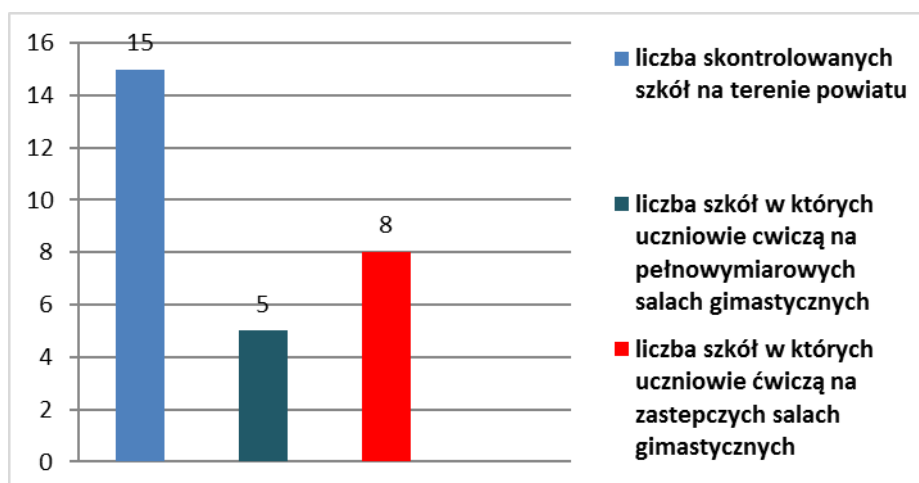
7. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W trosce o bezpieczny i higieniczny pobyt dzieci i młodzieży w szkołach kontrole obejmowały również warunki sanitarno – higieniczne, w których prowadzone są zajęcia wychowania fizycznego. Ocenie poddano m.in. posiadaną przez placówkę infrastrukturę sportową oraz stan sanitarno-techniczny zaplecza sportowego.

Spośród 15 skontrolowanych szkół w powiecie buskim - 8 szkoły podstawowe i 7 zespoły, łącznie 5 szkół (4 zespoły oraz 1 szkoła podstawowa) posiada szkolne zespoły

sportowe z pełnym zapleczem sanitarnym tj. szatnie, sanitariaty i natryski, 8 szkół posiada zastępcze sale gimnastyczne, 2 szkoły mają podpisaną umowę z obiektem sportowym. Ponadto 5 placówek korzysta z basenu w ramach zajęć wychowania fizycznego.

Analiza zapewnienia bazy lokalowej do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w 2023r. na terenie powiatu buskiego (skontrolowano w 2023r. 15 szkół)

Dane dotyczą wszystkich rodzajów skontrolowanych szkół w 2023r.

Natryski

1 szkoła podstawowa i 4 zespoły posiadające szkolne zespoły sportowe (hale sportowe) posiadają natryski. We wszystkich szkołach natryskownie są sprawne i czynne lecz nie są wykorzystywane po każdym zajęciach WF. Natryski są wykorzystywane tylko po dodatkowych zajęciach.

8. Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2023r. na terenie powiatu buskiego zorganizowano 22 form wypoczynku zimowego i letniego (4 wypoczynek zimowy oraz 18 wypoczynek letni) - 1 w miejscu zamieszkania i 21 w formie wyjazdowej (tj. zorganizowanych w obiektach całorocznych usług hotelarskich i obiektach sezonowych) – łącznie wzięto udział 940 dzieci.

Organizatorzy na placówkach wypoczynku w formie wyjazdowej i w miejscu zamieszkania zapewnili prawidłowe warunki pobytu zgodnie z wytycznymi GIS, MEN i MZ tj; właściwe wyposażenie pokoi sypialnych, właściwe warunki sanitarno higieniczne całej bazy noclegowej w tym sanitariatów. Dzieci i młodzież podczas wypoczynku korzystała również z bazy sportowej dodatkowej tj; sale gimnastyczne, hale sportowe i baseny (podpisane umowy). W ramach wypoczynku dzieci miały organizowane również wycieczki wyjazdowe. Na placówkach wypoczynku zapewnione były odpowiednie warunki higieniczno sanitarne, nie został przekroczony limit,

zapewniono dostateczną liczbę urządzeń sanitarnych, w kabinach ustępowych przy umywalkach prawidłowe wyposażenie w jednorazowe środki higieny osobistej , mydło do mycia rąk i środki dozwolone dezynfekcyjne. Na jednej placówce wypoczynku w formie wyjazdowej uczestnik doznał urazu (złamanie) – uczestnik nie kontynuował obozu został zabrany przez rodziców. Podczas kontroli placówek wypoczynku nie stwierdzono zaniedbań,

dla uczestników wypoczynku w formie wyjazdowej zapewniono odpowiednie warunki higieniczno - sanitarne. Czystość bieżąca zachowana, dokumentacja medyczna kompletna, opieka medyczna zapewniona – pielęgniarka na placówce lub grupa zgłoszona w Ośrodkach Zdrowia oraz wykupione dodatkowe ubezpieczenie grupowe dla uczestników wypoczynku.

9. Działalność prowadzona w zakresie dożywiania (ogółem szkoły podstawowe, oraz zespoły szkół - skontrolowano 15 szkół w 2023r.)

Na terenie powiatu buskiego podczas kontroli bieżących w roku 2023 stwierdzono, że ciepły posiłek wydawany jest w 12 placówkach – posiłki przygotowywane w obiektach na stołówkach szkolnych lub dowożone w formie cateringu. Łącznie korzysta z posiłku 1035 uczniów.

Wnioski

1. Zdecydowana większość nadzorowanych placówek oświatowo - wychowawczych zapewniła w 2023r. bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w placówkach.
2. We wszystkich obiektach nauczania i wychowania jest dostęp do ciepłej bieżącej wody w pomieszczeniach sanitarnych.
3. W 2023r. na poprawę stanu sanitarnego i technicznego wydano 9 decyzji administracyjnych podczas gdy w 2022r. wydano 5 decyzje.
4. Nadal aktualnym problemem są niedostateczne warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach (np. niedostateczna liczba pełnowymiarowych sal gimnastycznych z zapleczem, prowadzenie zajęć na korytarzu). Zastrzeżenia budzi również fakt, że szkoły, które posiadają pełną infrastrukturę do prowadzenia zajęć sportowych i czynne natryski nie umożliwiają uczniom korzystania z nich po zajęciach wychowania fizycznego.
5. Dalszej poprawy w części placówek wymaga zagospodarowanie i urządzenie boisk sportowych oraz placów rekreacyjnych, włącznie z placami zabaw, a także utrzymanie ich w pełnej sprawności użytkowej. Niewłaściwy mikroklimat w pomieszczeniach dla uczniów (brak wentylacji w pomieszczeniach) jest nadal problemem głównie placówek funkcjonujących w starych budynkach wybudowanych kilkadziesiąt lat temu.
6. W dalszym ciągu opieka medyczna w placówkach nauczania i wychowania jest niewystarczająca, ze względu na brak stałej, codziennej opieki pielęgniarskiej oraz opieki stomatologicznej. Wobec zagrożeń i problemów zdrowotnych wśród dzieci i młodzieży konieczne jest podjęcie działań zmierzających do zapewnienia gabinetów profilaktycznej opieki zdrowotnej na terenie szkół oraz zapewnienie codziennej obecności pielęgniarki szkolnej.
7. Pomimo przeprowadzanych w budynkach oświatowych prac remontowych i modernizacyjnych, stan sanitarno – higieniczny i techniczny wielu placówek oświatowo - wychowawczych nadal wymaga poprawy. W wyniku prowadzonego nadzoru stwierdzono występujący problem braku środków finansowych, którymi

dysponują placówki, na poprawę warunków technicznych (remonty, wymianę wyposażenia).

8. Placówki oświatowo – wychowawcze są sukcesywnie wyposażane w nowe meble i wyposażenie, tj. pomoce dydaktyczne, tablice interaktywne posiadające odpowiednie certyfikaty zgodności lub atesty.
9. Systematycznie z roku na rok obserwuje się poprawę stanu sanitarno-higienicznego i technicznego placówek oświatowo-wychowawczych m.in. w zakresie warunków do utrzymania higieny osobistej, lepszego wyposażenia w certyfikowane meble szkolne, sprzęt i urządzenia sportowe, pomoce edukacyjne.

VIII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Charakterystyka ogólna nadzorowanych obiektów

W 2023 roku nadzorem objętych było 3066 obiektów (znajdujących się w ewidencji), skontrolowano 228 obiektów tj. 7,44%. Kontrolą objęto: obiekty produkcji i obrotu żywnością, zakłady żywienia zbiorowego otwarte i zamknięte, zakłady małej gastronomii, środki transportu żywności oraz miejsca obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością na terenie powiatu buskiego.

W 2023 roku wpisano do rejestru i wydano 11 zaświadczeń o wpisie do rejestru zakładów na podstawie złożonych wniosków przez właścicieli gospodarstw rolnych, którzy deklarowali prowadzenie działalności zarówno w zakresie produkcji pierwotnej jak i sprzedaży bezpośredniej środków spożywczych pochodzenia roślinnego. Wydano również 1 decyzje wykreślającą z rejestru obiektów nadzorowanych gospodarstwo ogrodniczo – sadownicze na wniosek właściciela. Na dzień 31.12.2023r. w rejestrze figurują 1854 podmioty o których mowa wyżej. 13 gospodarstw rolnych prowadzi Rolniczy Handel Detaliczny – jest to produkcja żywności pochodzenia niezwierzęcego: produkcja przetworów owocowo-warzywnych, przetworów zbożowych (mąka, kasza, płatki owsiane), tłoczenie na zimno i pakowanie w opakowania jednostkowe oleju lnianego, rzepakowego, dyniowego, z ostropestu, sojowego, produkcja kapusty szatkowanej i kapusty kiszzonej, wypiek chleba. W 14 gospodarstwach prowadzona jest działalność w warunkach domowych i jest to przygotowywanie żywności w celu wprowadzania do obrotu tj.: produkcja ciast i tortów z wykorzystaniem świeżych owoców w sezonie lub owoców mrożonych poza sezonem oraz kremów na bazie śmietany i na bazie jaj po procesie obróbki termicznej oraz

konfekcjonowanie kawy i herbaty z opakowań zbiorczych producenta w mniejsze opakowania jednostkowe, bez zmiany postaci i charakteru produktu. Sprzedaż przepakowanych środków spożywczych wyłącznie poprzez internet zgodnie z otrzymanymi zamówieniami. W rejestrze zakładów nadzorowanych znajdują się 3 obiekty prowadzące działalność w zakresie produkcji oraz sprzedaży wina gronowego z własnych winogron.

W skontrolowanych obiektach:

- przeprowadzono 342 kontrole i rekontrole sanitarne, wydano:
 - 3 decyzje zarządzające poprawę stanu sanitarno-technicznego (usterkowe),
 - 1 decyzję odmawiającą zatwierdzenia w zakresie rozszerzenia działalności
 - 7 decyzji umarzających prowadzone postępowanie w sprawie zatwierdzenia obiektów obrotu żywnością oraz zakładu żywienia zbiorowego typu zamkniętego lub ze względu na likwidację obiektu,
 - nałożono 32 mandaty karne na kwotę 11050,00 zł,

W ramach nadzoru nad produkcją pierwotną środków spożywczych pochodzenia roślinnego przeprowadzono 15 kontroli w zakresie jakości zdrowotnej wprowadzanych do obrotu środków spożywczych. Podczas kontroli pobrano do badania laboratoryjnego 35 prób środków spożywczych pochodzenia roślinnego tj. 11 prób truskawki świeżej, 5 prób maliny, 1 próba dyni, 1 próbka śliwek, 1 próbka buraka czerwonego, 1 próbka kapusty białej, 1 próba fasolki szparagowej, 5 prób borówki amerykańskiej, 1 próba bobu, 1 próba cukini, 1 próba rukoli, 4 próby sałaty, 2 próby szpinaku. Pobrane próbki badano w kierunku parametrów mikrobiologicznych oraz chemicznych (Escherichia coli, metale, pestycydy, azotany, obecność RNA specyficznego dla WZW A i NoV) – żadna z pobranych próbek nie została zakwestionowana.

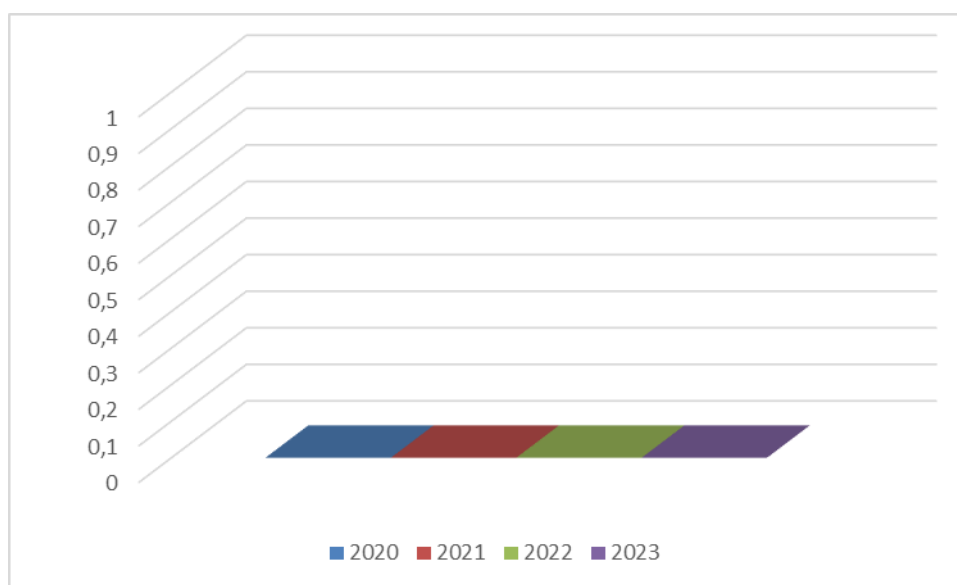
W 2 pobranych próbkach, tj. w próbce fasoli szparagowej oraz próbce kapusty białej stwierdzono występowanie pozostałości substancji czynnych, które nie są dopuszczone do stosowania w tych uprawach. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku - Zdroju przesłał zawiadomienia do wykorzystania służbowego zgodnie z kompetencjami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa Oddział w Busku – Zdroju zwracając się z prośbą o przekazanie informacji o wynikach przeprowadzonego postępowania. Otrzymało odpowiedź na temat podjętych działań przez PIOR i N w Busku – Zdroju.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przeprowadził 4 kontrole sanitarne u nadzorowanych producentów produkcji pierwotnej w związku z otrzymanymi pismami przesłanymi przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach, a dotyczącymi stwierdzenia w pobranych przez ww. inspekcję próbkach płodów rolnych substancji czynnych, które nie były dopuszczone do stosowania w danych uprawach.

W 106 obiektach przeprowadzono ocenę stanu sanitarnego wg ujednoliconych „arkuszy oceny zakładu produkcji żywności dla poszczególnych rodzajów obiektów. Nie stwierdzono obiektów niezgodnych. Powyższa ocena wynika z faktu, iż zgodnie z ustaleniami z Departamentem Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia GIS w 2015r. zakład jest niezgodny z wymaganiami jeżeli w arkuszu oceny otrzymał maksymalną liczbę punktów (tj. powyżej 72 pkt) oraz maksymalną liczbę punktów zakresie zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami, stanu sanitarno-higienicznego, warunków magazynowania oraz higieny i stanu zdrowia osób mających kontakt z żywnością. W 2022r. nie stwierdzono również obiektów niezgodnych.

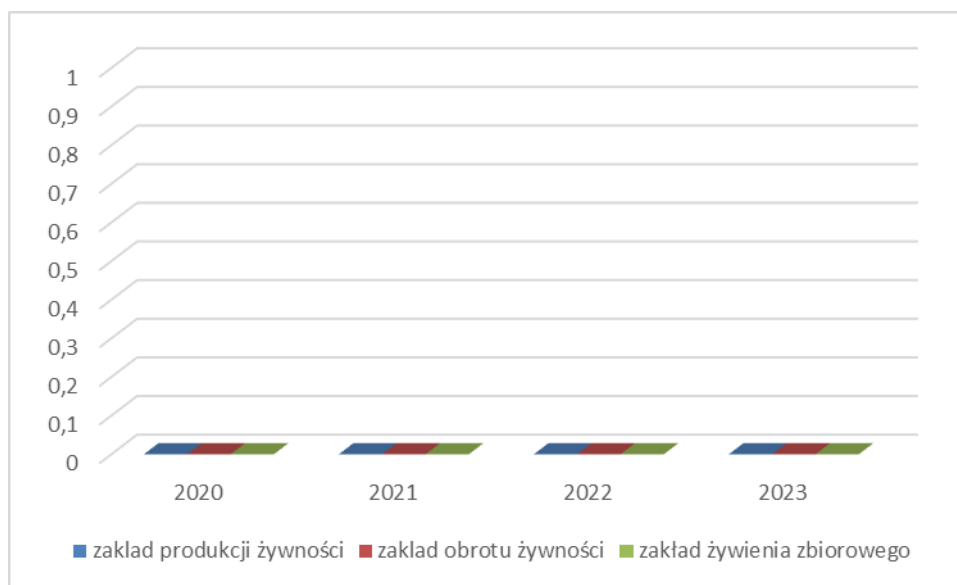
Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych na terenie powiatu buskiego w latach 2020-2023, wyrażony odsetkiem obiektów niezgodnych, przedstawia wykres 1.

Wykres 1

Stan sanitarny poszczególnych rodzajów zakładów na terenie powiatu buskiego w latach 2020-2023, wyrażony odsetkiem obiektów niezgodnych, przedstawia wykres 2.

Wykres 2

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w nadzorowanych obiektach:

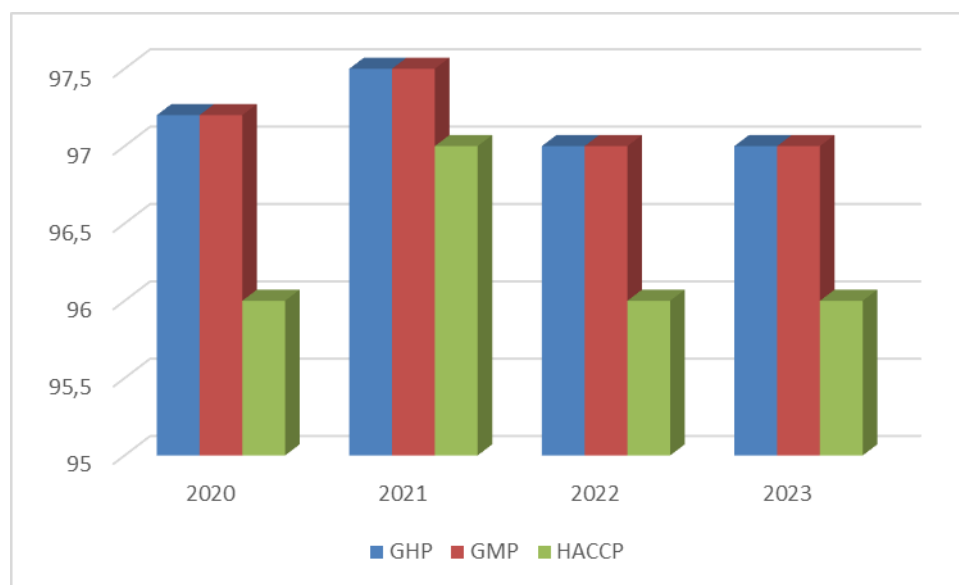
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach produkcyjnych, magazynowych, salach sprzedaży oraz pomieszczeniach socjalnych i szatniach personelu,
- brak czystości w otoczeniu obiektów,
- brak nawyków sanitarnych personelu,
- procesy mycia prowadzone nieprawidłowo, naczynia stołowe myte niedokładnie z resztkami pokarmowymi,
- pomieszczenia zakładów użytkowane jest w sposób niezgodny z przeznaczeniem., brak rozdzielenia obróbki wstępnej – „strefa brudna” i obróbki właściwej – „strefa czysta”,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych nieoznakowanych, po upływie terminu przydatności do spożycia i dacie minimalnej trwałości,
- brak środków do higienicznego mycia i suszenia rąk , brak mydła dezynfekcyjnego, brak suszarki lub ręczników jednorazowego użytku, brak możliwości higienicznego mycia rąk przez personel,

- przechowywanie środków spożywczych w warunkach niezgodnych z deklaracjami producentów, w miejscach nasłonecznionych, poza urządzeniami chłodniczymi,
- brak zachowanej segregacji asortymentowej w urządzeniach chłodniczych, razem przechowywane surowce i gotowe potrawy do bezpośredniego spożycia,
- brudne urządzenia chłodnicze,
- gospodarka odpadami prowadzona w sposób nieprawidłowy, odpady poprodukcyjne nie są usuwane na bieżąco z pomieszczeń produkcyjnych, kosze brudne i nadmiernie przepełnione,
- pomieszczenia obiektów wykorzystywane niezgodnie z przeznaczeniem,
- brak prawidłowo opracowanych, wdrożonych i dokumentowanych procedur opartych na zasadach systemu HACCP (System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli), między innymi w zakresie: jakości zdrowotnej produkowanych wyrobów, skuteczności wykonywanych zabiegów myjąco-dezynfekujących, procedur wycofania partii żywności nie odpowiadających wymaganiom jakości zdrowotnej. Brak przeglądu i weryfikacji systemu HACCP celem dostosowania go do zakresu prowadzonej działalności.

W 2023r. nie stwierdzono obiektów niezgodnych. W 2022r. również nie stwierdzono obiektów niezgodnych. Biorąc pod uwagę ubiegły rok można stwierdzić, iż stan wdrożonej kontroli wewnętrznej przez zakłady, tak w zakresie Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) jak i Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) nie uległ zmianie: 2022 r. – 97%, 2023r. – 97%. Stan wdrożenia zasad systemu HACCP nie uległ również zmianie: 2022r. - 96%, w 2023 r. – 96%. W związku z tym iż zakłady zmieniają zakres prowadzonej działalności poprzez rozszerzenie zakresu dotychczasowej działalności system HACCP wymaga stałej weryfikacji i dostosowania do zakresu prowadzonej działalności.

Stan wdrożenia przez przedsiębiorców zasad GHP, GMP oraz HACCP w latach 2020-2023, wyrażony odsetkiem zakładów z wdrożonymi systemami, przedstawia wykres 3.

Wykres 3

Bezpieczeństwo zdrowotne żywności, żywienia i przedmiotów użytku

Realizując zadania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, żywienia i przedmiotów użytku stwierdzono i ustalono między innymi:

- Ogółem w 2023 roku w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu pobrano i zbadano 242 próbki środków spożywczych, zakwestionowano 8 próbek, co stanowi 3,3% pobranych próbek.
 - Mikrobiologicznie zbadano 135 próbek, zakwestionowano 8 próbek

Próbki zakwestionowane:

- a) 8 próbek środowiskowych (powierzchnia rąk, powierzchnia talerza obiadowego, stół produkcyjny, powierzchnia deski do krojenia mięsa, powierzchnia blatu roboczego ze stali nierdzewnej, powierzchnia noża ze stali nierdzewnej do krojenia mięsa).

Powód zakwestionowania: W zakresie czystości mikrobiologicznej próbki niezgodne z kryteriami Państwowego Zakładu Higieny stawianym naczyniom, sprzętowi oraz dłoniom w zakładach przemysłu spożywczego.

- Chemicznie zbadano 86 próbek. Nie kwestionowano żadnej próbki - próbki zgodne z wymaganiami.
 - Ocena znakowania - 3 próbki. Nie kwestionowano żadnej próbki – znakowanie zgodne z obowiązującymi przepisami prawa.
1. W ramach realizacji krajowego planu monitoringu i urzędowej kontroli żywności pobrano do badań na obecność materiału genetycznie modyfikowanego 1 próbkę środka spożywczego (Soja ziarno). Próbka zgodna z wymaganiami- nie stwierdzono sekwencji: p35S, TNOS, pFMV, bar, pat, nptII, P-nos-nptII, ctp2CP4epsps. W 2023r. nie otrzymano powiadomień dotyczących wycofania z rynku nieautoryzowanych, genetycznie zmodyfikowanych środków spożywczych.
 2. W ramach prowadzonego nadzoru nad żywnością prozdrowotną (suplementami diety, środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środkami spożywczymi wzbogaconymi witaminami i składnikami mineralnymi) przeprowadzono:
 - 5 kontroli, podczas których oceniono znakowanie 5 suplementów diety. Nie stwierdzono niezgodności w zakresie znakowania 4 ocenionych suplementów diety. Wniesiono uwagi do znakowania 1 suplementu diety. Wystosowano pismo interwencyjne do PPIS nadzorujących producentów ocenionego suplementu diety.
 - Dokonywano przeglądu stron internetowych zarejestrowanych podmiotów wprowadzających suplementy diety do obrotu przez internet mających lokalizację na terenie Buska - Zdroju w związku z:
 - > sprzedażą internetową produktów dla których wprowadzający do obrotu zadeklarowali zawartość johimbiny oraz ibutamoren,
 - > sprzedażą internetową produktów zawierających w składzie mononukleotyd nikotynoamidowy (NMN),
 - > sprzedażą internetową suplementów diety tj. Panaseus Na pasożyty, MIRLEK ELIKSIR PARAZITEX 100ML - BEZALKOHOLOWA NALEWKA NA PASOŻYTY, GRZYBY, BAKTERIE oraz NANO PARA w związku z naruszeniem przepisów prawa żywnościowego i reklamy,
 - > sprzedażą internetową suplementów diety pn. Candyk w związku z naruszeniem przepisów prawa żywnościowego i reklamy,
 - > sprzedażą internetową suplementów diety pn.: „Vernikabon complex”, „Pasoleq Oczyszczanie” oraz „PARA FARM 100 ml” w związku z naruszeniem przepisów prawa żywnościowego i reklamy,

> sprzedażą internetową suplementów diety pn.: „Vernikabon complex”, „Pasoleq Oczyszczanie” oraz „PARA FARM 100 ml”, w związku z naruszeniem przepisów prawa żywnościowego i reklamy,

> sprzedażą internetową suplementów diety pn.: „Desparazil” w związku z naruszeniem przepisów prawa żywnościowego i reklamy,

Podczas kontroli stron internetowych, nie stwierdzono w sprzedaży przedmiotowych produktów.

- Przeprowadzono 3 kontrole w sklepach zielarsko -medycznych sprzedaży suplementu diety pn. „Prostavin Plus”, który nie był przedmiotem powiadomienia Głównego Inspektora sanitarnego o wprowadzeniu po raz pierwszy do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Nie stwierdzono w sprzedaży ww. suplementu diety.

- Przeprowadzono łącznie **6 kontroli** sanitarnych tj.: w 3 sklepach zielarskich oraz 3 aptekach, dotyczących wprowadzania do obrotu suplementów diety zawierających w składzie mononukleotyd nikotynoamidowy (NMN). Sprawdzono 90 partii suplementów diety, oferowanych do sprzedaży w opakowaniach jednostkowych. W sprzedaży nie stwierdzono suplementów diety, zawierających w swoim składzie mononukleotyd nikotynoamidowy (NMN).

- Przeprowadzono **3 kontrole** sanitarne, tj.: w 2 sklepach zielarskich oraz 1 aptecę w związku z wykryciem obecności sildenafilu, jak również tadalafilu w suplementach o nazwach: Max Bulls Power, Maccun Plus Honey Herbal Past, Miracle of Nature, Meri Detox Tea Premium oraz informacji o stwierdzeniu sildenafilu/tadalafilu przez władze niemieckie w suplementach, tj.: Seltat, Epimedyumlu Bitkisel Karışimli Macun – słoik z pastą/miodem 240g, Plus Smart-E 72 hours, Brainy Pleasure Series, Hard-On Faster & Longer – saszetka 15g, MAX Bulls Power – saszetka 12g, Leopard, Miracle of Honey – saszetka 15g. Suplementy diety importowane z Turcji. Nie stwierdzono w sprzedaży przedmiotowych suplementów diety.

- Przeprowadzono kontrolę interwencyjną w związku z informacją (interwencją) dotyczącą nieprawidłowości związanych z funkcjonowaniem firmy prowadzącej działalność w zakresie magazynowania żywności prozdrowotnej (m. in. odżywki dla sportowców, suplementy diety), tj. w złych warunkach sanitarno – higienicznych. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie magazynowania żywności, ponadto stwierdzono duże ilości żywności prozdrowotnej po upływie daty minimalnej trwałości. Wydano zalecenia dotyczące usuwania usterek, zobowiązano również do wycofania produktów po upływie daty min. trwałości, przedłożenia

dokumentów dot. pochodzenia produktów znajdujących się na magazynie oraz przekazania dokumentów z utylizacji. Kontrola sprawdzająca: usterki sanitarno – higieniczne usunięto, zobowiązano osobę odpowiedzialną do przedłożenia dokumentu potwierdzającego utylizację. Postępowanie w toku.

- Pobrano do badań 11 próbek suplementów diety. Nie kwestionowano żadnej próbki.
3. W związku z 7 powiadomieniami alarmowymi w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt (RASFF), 42 powiadomienia informacyjnymi w ramach systemu RASFF przeprowadzono 5 kontroli oraz rozmowy telefoniczne.

W ramach podejmowanych czynności wycofano z obrotu:

- **1 sztuka** produktu pn. Propollen Plus suplement diety, 60 tabletek, nr partii 01072022, najlepiej spożyć przed końcem: 07.2024, ze względu na stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu alkaloidów pirolizydowych.
- **1 sztuka** szarpak do maszynki nadruk o treści S-8/SZ RE – 9108, ze względu na stwierdzenie występowania zmian organoleptycznych.
- **14 sztuk** produktu pn. Łyżka kuchenna, marka VALDINOX Mistrz w kuchni, ze względu na przekroczenia NDP poziomu pierwszorzędowych amin aromatycznych.
- **226 sztuk** produktu pn. NORVIL Naturalna woda mineralna, z oznakowaniem: najlepiej spożyć przed: 06.07.24A, ze względu na stwierdzenie obecności „Pseudomonas aeruginosa” w 5 z 5 pobranych próbek.
- **4 sztuki** produktu pn. „PAC – on Calm, 60 kapsulek”, nr partii: 26AP220301 oraz datę minimalnej trwałości: 03.2024r., ze względu na skład, który spełnia kryterium definicji dla produktu leczniczego.
- **1 sztuka** produktu pn. Allnutrition Alpha GPC, 60 kapsulek, suplement diety, nr partii AN230232, data minimalnej trwałości: 28.02.2025, powód zakwestionowania: w składzie zadeklarowano alfosceran choliny, tj. nieautoryzowaną nową żywność.
- **2 sztuki** produktu pn.: „Creatine” SFD Nutrition 200 caps., nr partii 1E3T00 07 2024, termin przydatności do spożycia 31/07/2024, ze względu na przekroczenia NDP rtęci w suplemencie diety.
- **1 sztuka** produktu pn. „Creatine” SFD Nutrition, 400 caps., nr partii 4E2Too 07 2024, termin przydatności do spożycia 31/07/2024 ze względu na przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu rtęci w suplemencie diety.
- **3 sztuki** produktu pn. Creatine, marki SFD Nutrition, 250g, nr partii 2E3 T24/07 2024, termin przydatności do spożycia 31/07/2024, ze względu na przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu rtęci w suplemencie diety.
- **2 sztuki** produktu pn. Sylimarol Gastro o nr partii 010422, ze względu na wykrycie napromieniowania suplementu diety.
- **105 sztuk** produktu pn. Kasza Jaglana, ze względu na stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pestycydu chloropiryfosu.
- **10 sztuk** produktu pn. „Ciastka Zebra Patisserie (6szt./180g)” Kod kreskowy: 8714065111503, data minimalnej trwałości / numer serii: 02-11-23/1K25, 03-11-23/1K26., 08-11-23/1K31 ze względu na wykrycie pleśni w ciastach.

- **12 sztuk** produktu pn. „Balsam Jerozolimski FORTE” suplement diety 200ml, ze względu na zamianę opakowań i stwierdzenie wewnątrz opakowania produkt pn. Antinervinum, tj. produktu, który nie jest suplementem diety.
 - **3 sztuki** produktu pn. Otręby żytnie pochodzące z Polski, ze względu na stwierdzenie obecności ochratoksyny A (OTA).
 - **2250kg** produktu pn. ziarna kukurydzy Popcorn, termin przydatności do spożycia: 31/08/2025, nr partii: 110725, kraj pochodzenia Argentyna, ze względu na stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu dla aflatoksyn B1,B2,G1 i G2.
 - **9 sztuk** produktu pn. „Natural Happiness Goji Berries” suszone jagody goji pochodzących z Chin, kod kreskowy: 112572285, data minimalnej trwałości/numer serii: 03.11.2023, ze względu na wykrycie napromieniowania.
 - **8 sztuk** produktu pn. Herbatniki Petit Beurre Apetitki, herbatniki premium biscuits, 200 g, nr partii: 18.09.2023.C, data minimalnej trwałości: 18.09.2023, ze względu na przekroczenia poziomu odniesienia dla obecności akryloamidu.
 - **10 sztuk** produktu pn. Pasta warzywna ze szpinakiem i orzeszkami bezglutenowymi BIO 135g – ALLOS, o datach minimalnej trwałości: 03.02.2024, 27.03.2024, 03.05.2024, ze względu na obecność fragmentów metalu.
1. W związku z wystąpieniem ASF na terenie polski i możliwością przeniesienia na teren woj. Świętokrzyskiego prowadzono nadzór nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowania odpadów pochodzenia zwierzęcego w obiektach żywnościowo-żywnieniowych. Przeprowadzane kontrole obejmowały legalność wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego ze szczególnym uwzględnieniem sprzedaży mięsa i produktów pochodzących z dzików. Kontrolą objęto zakłady żywienia zbiorowego, obiekty obrotu żywnością, obiekty ruchome prowadzące sprzedaż mięsa i przetworów mięsnych w tym na placach targowych. Łącznie przeprowadzono 102 kontrole obejmujących w/w obszar. W trakcie kontroli nie stwierdzono sprzedaży mięsa z dzików, nie stwierdzono również przetworów z mięsa dzików. Za stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości w tym w/w obszarze tj. dotyczące gospodarki odpadami nałożono 10 mandatów karnych na kwotę 4200 złotych. Mandaty karne nakładano za przepełnione, brudne oraz nieprawidłowe kosze na śmieci (kosze bez pokryw), przepełnione pojemniki i kontenery na odpady, teren wokół pojemników na odpady nieuporządkowany, zaśmiecony. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w obszarze gospodarki odpadami zalecano wyposażyć obiekty w prawidłowe, zamykane kosze na odpady, dostosować częstotliwość wywozu odpadów do ilości powstających odpadów w obiektach. W trakcie kontroli przeprowadzanych w obiektach żywnościowo-żywnieniowych nie stwierdzono w sprzedaży oraz używania do przygotowywania potraw mięsa i przetworów mięsnych niewiadomego pochodzenia.

2. W celu oceny bazy żywnościowo-żywnościowej zlokalizowanej w miejscowościach turystycznych i wypoczynkowych, w tym obiektów działających sezonowo, przy głównych szlakach komunikacyjnych, parkingach, stacjach paliw w letnim sezonie turystycznym skontrolowano ogółem 29 obiektów, nałożono 4 mandaty karne na kwotę 1800zł. za nieprawidłowy stan sanitarno - higieniczny i techniczny obiektów, uszkodzone punkty wodne, odpływy od umywalek. Brak środków do mycia i dezynfekcji rąk, pomieszczeń, urządzeń i sprzętu dopuszczonych do stosowania w zakładach branży spożywczej w terminach ważności, co uniemożliwia przeprowadzenie skutecznych zabiegów mycia i dezynfekcji. Surowce po upływie daty minimalnej trwałości i terminie przydatności do spożycia. Gospodarka odpadami prowadzona w sposób nieprawidłowy, w jednym obiekcie w obrębie budynku zaleganie odpadów stałych. W urządzeniu chłodniczym przechowywane gotowe potrawy razem z nieoczyszczonymi warzywami. Brak prawidłowo prowadzonej kontroli wewnętrznej opartej na procedurach na podstawie zasad systemu HACCP. Wydawano zalecenie z bezzwłocznym terminem usunięcia nieprawidłowości sanitarno-higienicznych. Przeprowadzono kontrole sprawdzające w tych obiektach, które nie wykazały nieprawidłowości w stanie sanitarnym obiektów. Nie wydawano decyzji administracyjnych z zarządzeniami dotyczącymi poprawy stanu sanitarno – technicznego obiektów.
3. Przeprowadzono 5 kontroli w 5 obiektach przygotowujących posiłki w trakcie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży. Dokonano 5 ocen wyżywienia na podstawie jadłospisów, zastrzeżeń do sposobu wyżywienia jak i stanu sanitarno-higienicznego kontrolowanych obiektów nie stwierdzano.
4. W 2023 r. uczestniczono w opracowaniu 1 ogniska zbiorowego zatrucia pokarmowego. Zatrucie pokarmowe wystąpiło w zakładzie żywienia zbiorowego zamkniętego. Nie ustalono czynnika etiologicznego (z wywiadu epidemiologicznego oraz z objawów klinicznych można podejrzewać, iż zachorowanie mógł spowodować patogen nie wyizolowany podczas badań laboratoryjnych), Po przeanalizowaniu całego materiału z dochodzenia uznano że potrawy przygotowywane i spożywane w przedmiotowym sanatorium mogły być nośnikiem czynnika zakaźnego i być przyczyną zachorowań ponieważ mogło nastąpić ich zanieczyszczenie przez osoby przygotowujące potrawy, higiena osobista rąk osób przygotowujących potrawy potwierdzone próbkami środowiskowymi budzącymi zastrzeżenia (stwierdzono na podstawie badania obecność gronkowców chorobotwórczych, obecność bakterii z grupy coli oraz nadmierną ogólną liczbę drobnoustrojów).

5. Wykonano 21 pomiarów kontrolnych w zakresie zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego, 42,9 % pomiarów wskazało na nieprawidłowości w tym zakresie. Nałożono 9 mandatów karnych na kwotę 3200zł. Wydano zalecenie przechowywania środków spożywczych zgodnie z deklaracjami producentów.
6. Wykonano 47 ocen teoretycznych sposobu żywienia w obiektach żywienia zbiorowego, tj. 44 w obiektach żywienia zbiorowego zamkniętego oraz 3 obiektach żywienia zbiorowego otwartego, tj. w obiektach prowadzących żywienie dzieci w ramach wypoczynku zimowego i letniego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie żywienia w trakcie trwania wypoczynku dzieci i młodzieży.

W dziale żywienia w zakładzie żywienia zbiorowego zamkniętego pobrano do badania laboratoryjnego 1 próbkę - posiłek całodzienny (śniadanie, obiad, kolacja). Na podstawie wyników badań stwierdzono, iż udział energii z białka wynosi 15,8%, co jest zgodne z zaleceniami. Zgodnie z zaleceniami udział energii z białka nie powinien wynosić mniej niż 12%-13%. Udział energii z tłuszczu wynosi 20 %, co jest zgodne z zaleceniami. Zgodnie z zaleceniami powinien wynosić nie więcej niż 35%. Udział energii z węglowodanów wynosi 64,2% i jest zgodny z zaleceniami. Zgodnie z zaleceniami powinien sięgać 56-65% ogólnej wartości energetycznej posiłku. Zawartość soli kuchennej wynosi 10,46g. W raporcie Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), poświęconym diecie, żywieniu i profilaktyce chorób przewlekłych, autorzy zalecają spożycie nie więcej niż 5g. soli kuchennej w całodziennym racji pokarmowej, co w przeliczeniu na sód wynosi 2350mg/dzień. Ponadto w ramach prowadzonych czynności kontrolnych w przedmiotowym dziale żywienia oceniano jadłospis dekadowy diety podstawowej dla pacjentów z wykorzystaniem „Arkusza oceny dekadowej jadłospisów” opracowanego przez ekspertów z Instytutu Żywności i Żywienia w Warszawie. Analizowany plan żywieniowy według ww. arkusza uzyskał ocenę „wymagający poprawy”. Był to wynik między innymi zbyt niskiej podaży warzyw i owoców podawanych w ciągu dekady. Negatywnie oceniono także liczbę posiłków w ciągu dnia, niską podaż mleka i jego przetworów. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku Zdroju wystosował pismo informacyjne wraz ze sprawozdaniem z badań i oceną żywienia do wiadomości i wykorzystania służbowego podczas planowania jadłospisów. Dyrektor obiektu przesłał pismo informujące, iż podjęto działania naprawcze polegające na uwzględnieniu przy planowaniu jadłospisów przesłanych uwag.

W ramach prowadzonych czynności kontrolnych przeprowadzanych blokach żywienia w sanatoriach oceniono 2 jadłospisy diety podstawowej przygotowywanej dla kuracjuszy. Wniesiono uwagi dotyczące żywienia ze względu na podawanie małej ilości produktów pełnoziarnistych, małe zróżnicowanie wędlin oraz zbyt niską podaż świeżych i suszonych warzyw i owoców. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku Zdroju wystosował pismo interwencyjne zalecając podjęcie działań naprawczych polegających na uwzględnieniu przy planowaniu jadłospisów wykazanych spostrzeżeń w tym urozmaicenie potraw oraz dobór produktów spożywczych również pod względem barwy, smaku i zapachu. Dyrektor obiektu przesłał pismo z informacją, iż zostały podjęte działania naprawcze w celu wyeliminowania stwierdzonych spostrzeżeń.

Pozostałe ocenione jadłospisy generalnie nie budziły zastrzeżeń, a stwierdzane błędy stanowiły wskazówki do poprawy planowanych jadłospisów.

7. W ramach zatwierdzania i rejestracji zakładów przeprowadzono 72 kontrole. Wydano 72 decyzje zatwierdzających obiekty żywnościowe w tym 58 zatwierdzających obiekty bezwarunkowo, 4 decyzje zatwierdzające obiekty warunkowo (ze względu na brak dokumentacji systemu HACCP) oraz 10 decyzji zmieniających dotychczasowy zakres prowadzonej działalności - rozszerzenie działalności.
8. Na skutek interwencji konsumentów i innych instytucji przeprowadzono 22 kontrole: 12 kontroli potwierdziło zasadność interwencji, 10 interwencji nie potwierdziło się. Odsetek interwencji potwierdzonych wyniósł 54,5%.

Wnioski

W 2023r. stwierdzono, iż stan sanitarno-higieniczny nadzorowanych zakładów branży spożywczej pozostał na tym samym poziomie, nie stwierdzono obiektów niezgodnych.

Stan wdrożonej kontroli wewnętrznej przez zakłady, tak w zakresie Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) również nie uległ zmianie, pozostaje na tym samym poziomie co w 2023 r.

W dalszym ciągu w niektórych grupach obiektów wymagane są dalsze wzmożone działania nadzorowe.

Obiekty te to:

- W grupie obiektów produkcji żywności: piekarnie i ciastkarnie, wytwórnie lodów, automaty do lodów

- W grupie obiektów obrotu żywnością: obiekty ruchome i tymczasowe (tzw. „handel obwoźny), sklepy spożywcze wprowadzające do obrotu mięso i przetwory mięsne,
- W grupie obiektów żywienia zbiorowego: zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego, zakłady żywienia zbiorowego otwartego oraz zakłady małej gastronomii.

Szczególnego nadzoru w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego produkowanej oraz wprowadzanej do obrotu żywności wymagają:

- Lody produkowane metodą tradycyjną oraz lody z automatu,
- Lody nieopakowane (gałkowe lub/i jako składniki deserów),
- Ciasta z kremem w tym z kremem nie poddanym obróbce termicznej (w tym produkowane w warunkach domowych),
- Mięso i przetwory mięsne, drób, jaja,
- Żywność prozdrowotna w tym suplementy diety

Wzmoczonego nadzoru wymaga również produkcja pierwotna owoców miękkich (malin, truskawek, borówek, porzeczek, agrestu i jeżyn), warzyw liściastych jedzonych na surowo, pomidorów i ogórków w związku z potencjalnym ryzykiem zagrożenia zdrowia ze względu na możliwą obecność zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

Wzmoczonego nadzoru wymaga produkcja pierwotna warzyw i owoców ze względu na zanieczyszczenie pestycydami, tak ze względu na stwierdzenie przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów pestycydów w produktach oraz ze względu na stosowanie pestycydów niepuszczonych na dane uprawy.

Stan wdrożenia zasad GHP i GMP oraz systemu HACCP w nadzorowanych zakładach branży spożywczej jest zadawalający. Wymaga on w dalszym ciągu od przedsiębiorców zintensyfikowania działań w tym zakresie oraz przeprowadzania szkoleń zatrudnionego personelu.

Należy uznać, iż zapewnione jest bezpieczeństwo zdrowotne żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie powiatu buskiego. Świadczy o tym wzrost świadomości i podejmowane działania przez producentów i sprzedawców środków spożywczych. Jednak w dalszym ciągu w stopniu niewystarczającym. Obok obiektów, w których nie stwierdza się uchybień sanitarnych lub są one nieznaczące, działają również obiekty o złym stanie sanitarnym. W takich przypadkach wydawane są decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości, a w przypadku stwierdzenia rażących zaniedbań również decyzje wstrzymujące lub ograniczające zakres prowadzonej działalności.

IX. PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

Głównym celem działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Busku – Zdroju w roku 2023 było promowanie zdrowego stylu życia, czuwanie nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz zdrowotnym wody, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych, poprzez sprawowanie nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej.

Działalność w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej w 2023r. wynikała z celów Narodowego Programu Zdrowia promującego zdrowy styl życia oraz z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Podejmowano również działania wynikające z potrzeb środowiskowych i aktualnej sytuacji epidemiologicznej.

Realizowano ogólnopolskie programy edukacyjne, programy wojewódzkie, interwencje nieprogramowe oraz prowadzono kampanie informacyjne.

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w dużej mierze polega na współdziałaniu wielu różnorodnych instytucji i organizacji, w celu zwiększenia zakresu działań profilaktycznych.

Antytytoniowe programy edukacyjne realizowane przez szkoły na terenie powiatu buskiego.

W związku z realizacją zadań z zakresu profilaktyki palenia tytoniu, Państwowa Inspekcja Sanitarna koordynuje 4 programy edukacyjne dotyczące profilaktyki antytytoniowej. Jeden program o nazwie „Bieg po Zdrowie” jest interwencją krajową, natomiast „Czyste Powietrze Wokół Nas”, „Nie pal przy mnie proszę” oraz „Znajdź właściwe rozwiązanie” są programami o zasięgu wojewódzkim.

Program Przedszkolnej Edukacji Antytytoniowej

„CZYSTE POWIETRZE WOKÓŁ NAS”

Pierwszym ogniwem edukacji antytytoniowej jest program „Czyste Powietrze Wokół Nas”. Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności

radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy.

Adresatami programu są dzieci w wieku 5-6 lat uczęszczające do przedszkoli, szkół podstawowych oraz ich rodzice i opiekunowie.

Dla dzieci w wieku przedszkolnym, bierne palenie oznacza m.in. zwiększoną częstość występowania przewlekłego zapalenia ucha środkowego, oraz infekcji górnych dróg oddechowych, zaburzenia rozwoju psychoruchowego, zaburzenia zachowania dziecka, mniejszą odporność na infekcje. Dlatego, w tym kontekście tak ważna jest edukacja antytytoniowa dzieci oraz ich rodziców.

Do realizacji programu w roku szkolnym 2022/2023 przystąpiło 14 placówek z terenu powiatu buskiego.

Koordynatorzy przedszkolni i szkolni zostali przygotowani do realizacji programu „Czyste Powietrze Wokół Nas” przez pracowników Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej PSSE Busko – Zdrój, podczas narad wdrożeniowych przeprowadzonych w placówkach. W wyniku realizacji działań programowych edukacją objęto 457 dzieci oraz 227 rodziców.

Program edukacji antytytoniowej „NIE PAL PRZY MNIE, PROSZĘ!”

Dziecko rozpoczynające naukę w szkole podstawowej ma przed sobą ważny i trudny etap rozwoju.

Dziecko w tym wieku pozostaje wciąż pod dużym wpływem rodziców, ale będąc już uczniem staje się uczestnikiem życia w grupie szkolnych kolegów.

Dziecko spotyka się z uczniami starszymi, których zachowanie może wywoływać zdziwienie, często ciekawość, a nawet imponować i wywoływać chęć naśladowania.

Uczniowie klas młodszych szkoły podstawowej jeszcze nie sięgają po pierwszego papierosa, ale mogą utwierdzić się w przekonaniu, że palenie papierosów świadczy o dorosłości oraz pozwala na przynależność do grupy starszych kolegów. Wzmacnia się więc wyraźnie pierwsza faza uzależnienia – przygotowanie.

Według danych szacunkowych, co roku około 4 mln polskich dzieci narażonych jest na mimowolne wdychanie dymu tytoniowego, czyli bierne palenie (dane wg raportu „Stan

zagrożenia epidemią palenia tytoniu w Polsce”, WHO, Warszawa 2009r.). Bierne palenie ułatwia wprowadzenie dziecka w życie, w którym palenie papierosów jest normą.

Program „Nie pal przy mnie, proszę” przeznaczony jest dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej i jest programem wojewódzkim.

Jego głównym celem jest zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu.

Program proponuje realizację zajęć metodami aktywizującymi dostosowanymi do wieku dzieci, takimi jak m.in. burza mózgów, diagnoza wiedzy, ćwiczenia oddechowe, wierszyk, krzyżówka, układanka o wiewiórce, drama.

W programie zawarte zostały uporządkowane treści dotyczące zdrowia (dostosowane do poziomu percepcji dzieci). Program ma charakter profilaktyczny, ale przede wszystkim ma na celu wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy.

W roku szkolnym 2022/2023 program realizowało 13 szkół podstawowych z terenu powiatu buskiego. W wyniku podjętych działań edukacją objęto 247 uczniów oraz 110 rodziców.

Formuła zajęć warsztatowych bardzo odpowiadała uczniom, którzy chętnie uczestniczyli w organizowanych zajęciach. Program ten uświadomił uczniom jak wielki wpływ na ich zdrowie mają podejmowane przez nich same decyzje oraz przyjmowane postawy życiowe.

**Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas
szkoły podstawowej
„ZNAJDŹ WŁAŚCIWE ROZWIĄZANIE”**

Program profilaktyki palenia tytoniu „Znajdź właściwe rozwiązanie” adresowany jest do uczniów starszych klas szkoły podstawowej – IV-VIII.

W tym okresie nauki gwałtownie wzrasta liczba dzieci i młodzieży próbujących pierwszy raz zapalić papierosa. Niektórzy młodzi ludzie najpierw palą okazjonalnie, potem czynią to w regularnych odstępach czasu, wkraczając na drogę pełnego uzależnienia od nikotyny.

Dlatego też głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego oraz kształtowanie postaw asertywnych związanych z unikaniem biernego i czynnego palenia tytoniu. Program ten jest realizowany na szczeblu wojewódzkim.

Do realizacji programu w roku szkolnym 2022/2023 przystąpiło 11 szkół podstawowych z terenu powiatu buskiego.

W wyniku podjętych działań programowych edukacją objęto 501 uczniów oraz 179 rodziców. Uczniowie realizując poszczególne zajęcia warsztatowe zdobyli wiedzę na temat zagrożeń zdrowotnych wynikających z palenia czynnego i biernego oraz mogli kształtować postawy asertywne wobec nacisku swoich rówieśników.

Koordynatorzy szkolni tego programu szczególną uwagę poświęcili problemowi używania e-papierosów przez młodych ludzi. Wynika to z rosnącego co roku odsetka nastolatków sięgających po tego typu produkty.

W trakcie realizacji programu w szkołach odbywały się apele antytytoniowe, przedstawienia profilaktyczne, konkursy wiedzy, konkursy na plakaty antytytoniowe oraz warsztaty antytytoniowe dla rodziców.

Program Edukacji Antytytoniowej „BIEG PO ZDROWIE”

Program został opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami z Uniwersytetu Warszawskiego – dr hab. Kamilą Bargiel – Matusiewicz oraz mgr Rafałem Dziurłą.

Program adresowany jest do uczniów klas IV szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9 – 10 lat).

Głównym celem programu jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Zajęcia w programie „Bieg po zdrowie” realizowane są za pomocą bardzo zróżnicowanych metod aktywizujących, które dostosowano do wieku odbiorców.

Podstawą zajęć jest stymulowanie kreatywności i aktywności. Bohaterami łączącymi treści poszczególnych spotkań jest dwoje uczniów czwartej klasy szkoły podstawowej, Natalia i Kuba. Wydarzenia z ich życia są tłem poruszanych tematów.

Podczas cyklu zajęć dzieci dyskutują, wymieniają doświadczenia, spostrzeżenia, refleksje i pomysły. Uczniowie przeprowadzają także wywiady z osobami niepalącymi, liczą koszty

palenia papierosów, pracują w grupach przy tworzeniu antyreklamy dla papierosów oraz tworzą komiks z bohaterami programu.

Do programu przygotowano atrakcyjne, bogato ilustrowane materiały: podręcznik dla nauczyciela, zeszyt ćwiczeń dla ucznia, plakaty, ulotkę informacyjną dla rodziców oraz filmy edukacyjne dla rodziców i nauczycieli. Przygotowany został również cykl filmów edukacyjnych z udziałem ekspertów z dziedziny psychologii oraz autorów programu.

Do realizacji programu w roku szkolnym 2022/2023 przystąpiło 11 szkół podstawowych z terenu powiatu buskiego. W wyniku działań edukacją objęto 191 uczniów oraz 166 rodziców.

Program ekologiczny dla dzieci przedszkolnych **SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE**

W roku szkolnym 2022/2023 odbyła się III edycja programu ekologicznego dla dzieci przedszkolnych pod tytułem „Skąd się biorą produkty ekologiczne”.

Okres przedszkolny jest niezmiernie ważnym etapem kształtowania się postaw determinujących aktualne i przyszłe zachowania dotyczące zdrowia. Dlatego też istotne jest edukowanie dzieci w zakresie prawidłowego żywienia już od najmłodszych lat. Utrwalone wówczas przyzwyczajenia zdrowotne i nawyki decydują o późniejszym stylu życia. Dodatkowo z badań wynika, że żywność ekologiczna może mieć związek ze zdrowszym stylem życia. Konsumenci ekologiczni częściej dbają o dietę i aktywność fizyczną oraz cechuje ich istotnie mniejsze prawdopodobieństwo nadwagi i otyłości.

Grupa do której skierowany jest ten program to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat. Główne założenia programu to zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia, zwiększenie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych.

Na terenie powiatu buskiego w programie wzięło udział 8 przedszkoli, w związku z czym edukacją objęto 214 dzieci oraz 48 rodziców.

Profilaktyka nadwagi i otyłości – ogólnopolski program edukacyjny

„TRZYMAJ FORMĘ!”

Program zainicjowany został przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności” w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia.

Celem programu „Trzymaj Formę!” jest pogłębienie wiedzy w zakresie znaczenia zbilansowanej diety i aktywności fizycznej dla organizmu człowieka oraz dostarczenie wiedzy i umiejętności korzystania z informacji zamieszczonych na opakowaniach produktów spożywczych.

Adresatami programu są uczniowie klas starszych szkół podstawowych (V – VIII) a realizacja programu oparta jest na metodzie projektu.

Projekty realizowane przez zainteresowane szkoły powinny służyć promocji aktywności fizycznej oraz prawidłowego, czyli zróżnicowanego i zbilansowanego sposobu odżywiania się młodzieży. Przedmiotem projektów nie mogą być zagadnienia związane z handlem i promocją produktów żywnościowych. Ponadto, projekty nie mogą być oparte na zakazach i dyskryminacji żadnej z grup produktów żywnościowych.

Do realizacji programu w roku szkolnym 2022/2023 przystąpiło 9 szkół podstawowych z terenu powiatu buskiego.

Koordynatorzy szkolni zostali przygotowani do realizacji programu podczas szkolenia zorganizowanego w PSSE w Busku – Zdroju oraz podczas narad wdrożeniowych przeprowadzonych w placówkach przez pracowników Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej. Podczas szkolenia i narad koordynatorom szkolnym przekazano materiały edukacyjne do programu.

W programie łącznie uczestniczyło 463 uczniów oraz 214 rodziców, którzy aktywnie włączyli się w wybrane zadania programowe.

Koordynatorzy szkolni oraz współrealizatorzy ocenili program jako dobre narzędzie do promowania zachowań prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży.

Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych

„ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ”

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Busku – Zdroju realizuje ogólnopolski program edukacyjny w zakresie profilaktyki uzależnień, autorstwa dr Krzysztofa Wojcieszka „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wyjątkowość tego programu polega na kompleksowym podejściu do profilaktyki uzależnień w kontekście wartości wyznawanych przez młodych ludzi. Program podzielony jest na trzy części korespondujące ze sobą.

Celem głównym programu jest edukacja w zakresie skutków zdrowotnych i społecznych używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, narkotyki, substancje psychoaktywne) oraz dostarczenie uczestnikom wiedzy pomocnej w kształtowaniu zdrowego stylu życia.

W roku szkolnym 2022/2023 program realizowały wybrane klasy w 4 szkołach ponadpodstawowychz terenu powiatu buskiego, w wyniku czego edukacją objęto 184 uczniów oraz 24 rodziców.

Program profilaktyki wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C

pt. „Podstępne WZW”

FUNDACJA
GWIAZDA
NADZIEI

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Busku – Zdroju realizuje program edukacyjny w zakresie profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV pt. „Podstępne WZW”.

Inicjatorem programu jest Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach oraz Fundacja „Gwiazda Nadziei”.

Adresatami programu są uczniowie klas II szkół ponadpodstawowych. Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C.

Program ten jest odpowiedzią na pojawiające się wciąż nowe przypadki zakażeń HAV, HBV i HCV. Jednym ze sposobów przeciwdziałania tej sytuacji jest podnoszenie poziomu wiedzy pozwalającej na rozpoznawanie i unikanie sytuacji narażenia na zakażenie.

Na terenie powiatu buskiego w roku szkolnym 2022/2023 do realizacji programu „Podstępne WZW” przystąpiły wybrane klasy w 9 szkołach ponadpodstawowych, w wyniku czego edukacją objęto 682 uczniów.

Program edukacyjno-informacyjny „Znamie! Znam je?” dla szkół ponadpodstawowych

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Busku – Zdroju przystąpiła do realizacji programu profilaktyki czerniaka, który jest skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.

Każdego roku w Polsce onkolodzy odnotowują 2 500 – 3 000 przypadków nowych zachorowań na czerniaka. Niestety blisko 40% chorych umiera z powodu tego nowotworu, gdyż zbyt późno trafia do lekarzy. Tymczasem wcześniej wykryty czerniak jest bardzo łatwo uleczalny. Dziś częściej, niż w poprzednich latach, notuje się przypadki czerniaka u młodych osób. Przyczyny takiego stanu rzeczy należy upatrywać m.in. w zmianie stylu życia, jaka nastąpiła w ostatnich kilku dziesięcioleciach – większa popularność solariów i moda na opaloną skórę. W ciągu ostatnich 20 lat zapadalność na czerniaka zwiększyła się w Polsce aż o 300%. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest wciąż niska świadomość społeczna w zakresie profilaktyki i czynników ryzyka. Dlatego działania mające na celu promocję profilaktyki tego nowotworu mają szczególne znaczenie.

Inicjatorem programu jest Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach oraz Fundacja „Gwiazda Nadziei”.

Na terenie powiatu buskiego w roku szkolnym 2022/2023 do realizacji programu „Znamie! Znam je?” przystąpiły wybrane klasy w 9 szkołach ponadpodstawowych, w wyniku czego edukacją objęto 689 uczniów.

Program edukacyjny poświęcony profilaktyce zakażeń HPV i raka szyjki macicy „WYBIERZ ŻYCIE – PIERWSZY KROK”

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Busku – Zdroju w roku szkolnym 2022/2023 realizowała już VI edycję programu edukacyjnego poświęconego profilaktyce zakażeń HPV i raka szyjki macicy „Wybierz życie – pierwszy krok”.

Program ten skierowany jest do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych. Realizację programu na terenie Polski koordynuje i wspiera finansowo oraz organizacyjnie Fundacja „Gwiazda nadziei”.

Głównym celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy na temat zagrożeń związanych z zakażeniami wirusem HPV i profilaktyki raka szyjki macicy wśród młodzieży oraz jej rodziców i opiekunów.

W roku szkolnym 2022/2023 program realizowały wybrane klasy w 7 szkołach ponadpodstawowych z terenu powiatu buskiego, w wyniku czego edukacją objęto 351 uczniów oraz 140 rodziców.

Profilaktyka palenia tytoniu

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Busku – Zdroju prowadzi działania edukacyjne z zakresu profilaktyki palenia tytoniu, które wynikają z aktualnych potrzeb środowiska szkolnego. Są to spotkania dla uczniów starszych klas szkół podstawowych, szkół

ponadpodstawowych, szkolenia dla nauczycieli i rodziców. Realizowane są jako wsparcie szkół w profilaktyce uzależnień.

W 2023r. w szkołach powiatu buskiego przeprowadzono 11 spotkań, w których uczestniczyło 251 osób. Podczas zajęć przekazywano w placówkach różnorodne materiały z zakresu profilaktyki antytytoniowej.

W celu dotarcia do szerokiej grupy odbiorców z informacjami z zakresu profilaktyki antytytoniowej Sekcja PZiOZ organizowała stoiska edukacyjne podczas konferencji i wydarzeń plenerowych (Forum Zdrowia w Busku – Zdroju, Dożynki Powiatowe w Solcu – Zdroju, Festiwal Zdrowia im. Zbigniewa Kociuby w Busku – Zdroju).

Obchody Światowego Dnia bez Tytoniu 2023

Każdego roku w dniu 31 maja, Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wraz z organizacjami partnerskimi organizuje obchody Światowego Dnia bez Tytoniu zwracając szczególną uwagę na zagrożenia zdrowotne związane z używaniem tytoniu oraz zachęcając do prowadzenia działań mających na celu jego ograniczenie.

Ostatecznym celem Światowego Dnia bez Tytoniu jest przyczynienie się do ochrony obecnych i przyszłych pokoleń przed niszczącymi skutkami zdrowotnymi spowodowanymi paleniem tytoniu, ale też konsekwencjami społecznymi, środowiskowymi i ekonomicznymi wynikającymi z używania tytoniu i narażenia na dym tytoniowy.

Zmniejszenie narażenia na dym tytoniowy wciąż jest najważniejszym działaniem dla zmniejszenia zachorowań i zgonów na nowotwory złośliwe.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Busku – Zdroju w związku z obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu podejmuje współpracę ze szkołami oraz innymi instytucjami, które są zaangażowane w promocję zdrowia.

W związku z tym, dnia 30 maja 2023 roku w Zespole Placówek Oświatowych w Tuczępach włączono się w finał Międzyszkolnego Konkursu „Z profilaktyką na TY”, w którym uczestniczyli uczniowie ZPO w Tuczępach oraz ZPO Niziny.

Pracownicy Sekcji PZiOZ uczestniczyli w pracach komisji konkursowej, która oceniała prace plastyczne uczniów w kategorii przedszkole, klasy I-III oraz klasy IV – VI. Uczniowie mieli za zadanie wykonać plakat promujący zdrowy styl życia. Ponadto przedstawiciele PSSE w Busku – Zdroju oceniali zmagania uczniów z klas VII i VIII z obu placówek, w turnieju wiedzy. Tematyka pytań i zadań dotyczyła profilaktyki antytytoniowej oraz profilaktyki uzależnień od alkoholu. Zmagania uczniów przeplatały występy artystyczne kolegów z obu szkół. Uczniowie z ZPO Niziny zaprezentowali przedstawienie pt. „Masz wybór”, które poruszało temat uzależnień wśród młodzieży, zagubienia, nacisku grupy rówieśniczej oraz hejtu.

Natomiast uczniowie klasy IV w związku z obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu zaprezentowali humorystyczną scenkę ukazującą szkodliwość palenia i zachęcającą do zdrowego stylu życia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku – Zdroju przekazał wszystkim uczestnikom gadżety promocyjne PSSE Busko – Zdrój oraz drobne upominki.

Istotnym elementem profilaktyki antytytoniowej prowadzonej przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Busku – Zdroju są populacyjne działania informacyjno – edukacyjne.

W związku z tym 4 czerwca 2023r. na zaproszenie dyrekcji Centrum Kultury w Tuczępach pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Busku – Zdroju uczestniczyli w imprezie rodzinnej z okazji Dnia Dziecka. Wydarzenie miało miejsce na placu przy kompleksie boisk „Orlik”.

Pracownicy Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej zorganizowali stoisko informacyjno – edukacyjne, na którym zachęcali do prowadzenia zdrowego stylu życia oraz wykonywali pomiar tlenku węgla w wydychanym powietrzu zachęcając palaczy do zerwania z nałogiem. Wszyscy zainteresowani mogli skorzystać także z dostępnych antytytoniowych materiałów edukacyjnych. Podczas występów artystycznych towarzyszących wydarzeniu uczniowie klasy IV Zespołu Placówek Oświatowych w Tuczępach realizujący program „Bieg

po zdrowie” zaprezentowali humorystyczną scenkę ukazującą szkodliwość palenia papierosów.

Stoisko o podobnym charakterze utworzono 26 maja 2023r. podczas ogólnopolskiej akcji profilaktycznej „Badamy nie tylko mamy” zorganizowanej przez Stowarzyszenie „Amazonki” Busko – Zdrój. Pracownicy PSSE Busko – Zdrój prowadzili dystrybucję materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki antytytoniowej, profilaktyki chorób nowotworowych oraz promocji zdrowia.

W celu uwrażliwienia młodzieży na niszczące skutki palenia papierosów zorganizowano dwa spotkania antytytoniowe w wybranych klasach I Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Busku – Zdroju.

Działania edukacyjne skierowano także do bardzo młodych odbiorców. Na zaproszenie dyrekcji Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 3 im. płk. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka” w Busku – Zdroju przeprowadzono spotkanie w wytypowanej klasie, podczas którego uczniowie poznali zagrożenia zdrowotne związane z paleniem papierosów i używaniem e-papierosów.

Światowy Dzień Rzucania Palenia 2023

16 listopada 2023 roku, obchodzono Światowy Dzień Rzucania Palenia. W związku z tym Powiatowa Stacja Sanitarно – Epidemiologiczna w Busku – Zdroju podjęła działania edukacyjne mające na celu wsparcie placówek szkolnych w realizacji profilaktyki antytytoniowej.

W Zespole Szkół Ponadpodstawowych im. Mikołaja Kopernika w Busku – Zdroju , odbyły się trzy spotkania informacyjno – edukacyjne dla uczniów wybranych klas.

Pracownicy PZiOZ podczas zajęć wykorzystując prezentację multimedialną pt. „O co tyle dymu. Czyli prawdy i mity o paleniu papierosów i e-papierosów” omówili zagadnienia dotyczące profilaktyki antytytoniowej.

Uczniowie zostali zapoznani z ewentualnymi konsekwencjami palenia tytoniu, zdobyli świadomość jak niekorzystne dla naszego zdrowia jest bierne inhalowanie dymem tytoniowym oraz zweryfikowali mity dotyczące alternatywnych form dla papierosów.

Poruszona została także tematyka e-papierosów, które są coraz bardziej popularne wśród młodzieży. Przypomniano obowiązujące przepisy prawne dotyczące papierosów i e-papierosów.

Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Głównym celem programu jest wzrost wiedzy na temat HIV i AIDS oraz zmniejszenie liczby zakażeń HIV w drodze ryzykownych zachowań.

Program realizowany jest w różnych formach, między innymi:

- poprzez kampanie medialne realizowane z udziałem Krajowego Centrum ds. AIDS;
- obchody Światowego Dnia Walki AIDS – 1 grudnia;
- systematyczne działania edukacyjne w zakresie zapobiegania zakażeniom HIV,
- edukację i uświadamianie społeczeństwa;

Działania profilaktyczne z zakresu HIV/AIDS prowadzone były cały rok ze szczególnym uwzględnieniem obchodów „Światowego Dnia Walki z AIDS”.

Obchody „Światowego Dnia Walki z AIDS” 2023

1 grudnia 2023r. w Zespole Szkół Techniczno – Informatycznych w Busku – Zdroju związku z obchodami „Światowego Dnia Walki z AIDS” odbyła się kolejna edycja Powiatowego Konkursu Wiedzy „Co musisz wiedzieć o HIV/AIDS”.

Konkurs ten na stałe wpisał się w powiecie buskim do kalendarza obchodów „Światowego Dnia Walki z AIDS”.

Honorowy patronat nad konkursem sprawuje Starosta Buski.

Adresatami konkursu byli uczniowie klas VII i VIII szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu buskiego. Celem konkursu było podniesienie

poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS, kształtowanie postaw tolerancji i akceptacji dla osób zakażonych HIV i chorych na AIDS.

Do etapu powiatowego przystąpiło 7 uczniów: 2 uczniów ze szkół podstawowych i 5 uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Uczestnicy mieli do wypełnienia test składający się z 25 pytań. Testy sprawdzała 7 osobowa komisja konkursowa, która wyłoniła laureatów w następujących kategoriach: szkoły podstawowe i szkoły ponadpodstawowe.

Laureaci otrzymali puchary i nagrody ufundowane przez Starostę Buskiego, Burmistrza Miasta i Gminy Busko – Zdrój, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Busku – Zdroju oraz Zespół Szkół Techniczno – Informatycznych w Busku – Zdroju.

Sekcja Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej PSSE w Busku – Zdroju, w celu dotarcia do szerokiej liczby odbiorców z zagadnieniami dot. profilaktyki HIV i AIDS przez cały rok prowadziła dystrybucję materiałów edukacyjnych w zakładach opieki zdrowotnej oraz na stoiskach informacyjnych podczas imprez plenerowych na terenie powiatu buskiego. Ponadto na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Busku – Zdroju zaprezentowano nową kampanię społeczną Krajowego Centrum ds. AIDS pod hasłem „Jedyny taki test”.

Obchody Światowego Dnia Zdrowia 2023

Forum Zdrowia w Busku – Zdroju

Światowy Dzień Zdrowia obchodzony jest każdego roku 7 kwietnia, aby uczcić rocznicę powstania Światowej Organizacji Zdrowia w 1948 roku. Co roku jest wybierany temat przewodni z zakresu zdrowia publicznego, który w danym okresie wymaga szczególnej uwagi.

Obchody Światowego Dnia Zdrowia stwarzają możliwość podjęcia wielu działań, których efektem jest poprawa stanu zdrowia ludzi.

W dniu 5 kwietnia 2023r. w Sali kinowej Buskiego Samorządowego Centrum Kultury odbyło się Forum Zdrowia skierowane do uczniów szkół podstawowych

**Światowy Dzień Zdrowia 2023:
"Zdrowie dla wszystkich"**

75 HEALTH FOR ALL

i ponadpodstawowych z terenu powiatu buskiego. Tematyka dyskusji panelowej odbywała się pod hasłem „Ratujmy życie! (...)” #Zdrowie Dla Wszystkich#WHO75 i oscylowała wokół zagadnień związanych z szeroko pojętym zdrowiem publicznym.

Konferencji równolegle towarzyszyły zajęcia warsztatowo-wykładowe dla uczniów szkół podstawowych nt. „Zagrożenia zdrowotne związane ze spożywaniem napojów energetyzujących” zorganizowane przez pracowników Sekcji PZiOZ PSSE w Busku-Zdroju. Odbywały się także warsztaty dot. szczepień ochronnych pn. „Szczepienia najskuteczniejszą metodą profilaktyki chorób zakaźnych” zorganizowane przez WSSE w Kielcach oraz ŚCO w Kielcach.

Podczas Forum Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Busku – Zdroju zorganizowała także stoisko informacyjno - edukacyjne, na którym oferowano różnorodne materiały edukacyjne.

Akcja Letnia 2023

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Busku – Zdroju, jak co roku realizowała akcję profilaktyczną **„Zdrowe Wakacje 2023”**.

Akcja ta miała pomóc mieszkańcom naszego regionu oraz odwiedzającym go turystom

bezpiecznie i zdrowo spędzić wakacje oraz uzyskać informacje na temat różnorodnych zagrożeń zdrowotnych, na jakie jesteśmy narażeni w okresie letnim.

W ramach przygotowania do wypoczynku letniego, na zaproszenie dyrekcji Publicznej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Zbludowicach oraz Zespołu Placówek Oświatowych w Kołaczkowicach przeprowadzono w sumie 4 spotkania informacyjne dla 154 uczniów.

W związku z organizacją działań prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych „Zdrowe i bezpieczne wakacje”, kolorowanek „Myję ręce” oraz kleszczowanek „Dowiedz się więcej o kleszczach” na wszystkich zgłoszonych do PSSE Busko – Zdrój zorganizowanych formach wypoczynku letniego na terenie powiatu buskiego. Wspólnie z przedstawicielami

Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadzono 12 spotkań informacyjnych dla 492 uczestników kolonii i obozów.

Na stronie internetowej PSSE Busko – Zdrój zamieszczano na bieżąco różnorodne informacje mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego w czasie wakacji – zatrucia grzybami, choroby odkleszczowe, zagrożenia wynikające z upałów, bezpieczne przechowywanie żywności.

Promowanie zdrowego stylu życia

Do zadań Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej należy także inicjowanie i realizacja przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, utrwalenie zasad higieny i racjonalnego odżywiania oraz metod profilaktyki zdrowotnej.

Z uwagi na to że, zdrowie człowieka, aż w 50% zależy od stylu życia jednostki, Sekcja PZiOZ kładzie nacisk na działania promocyjne i profilaktyczne w tym zakresie.

W związku z tym, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom szkół, przeprowadzono 19 spotkań dotyczących zdrowego stylu życia, w których uczestniczyło 1026 uczniów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu powiatu buskiego. Szczególną uwagę podczas tych zajęć poświęcono napojom energetyzującym oraz ich wpływowi na organizm młodego człowieka.

Spotkania o podobnym charakterze odbyły się także na zorganizowanych formach wypoczynku letniego (12/492).

W ramach obchodów Ogólnopolskiego Dnia Tornistra 2023 pracownicy Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej wraz z przedstawicielem Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży zorganizowali na terenie dwóch szkół podstawowych (Zespół Placówek

Oświatowych Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Nizinach, Szkoła Podstawowa w Raczycach) akcją informacyjną „Lekki Tornister”. 103 uczniów z klas I – IV zostało sprawdzonych pod kątem obciążenia tornistrów. Poza tym wszyscy uczniowie po zakończeniu etapu ważenia uczestniczyli w spotkaniach informacyjnych, podczas których poruszono temat zbyt przeciążonych plecaków oraz skutki zdrowotne nieprawidłowego noszenia tornistrów. Pracownicy Sekcji PZiOZ przekazali także 120 ulotek dotyczących prawidłowego pakowania i noszenia plecaków.

Akcję o takim samym charakterze i przebiegu zorganizowano w Szkole Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Gnojnie podczas XI Szkolnego Tygodnia Profilaktyki.

W 4 spotkaniach edukacyjnych oraz w ważeniu tornistrów wzięło udział 73 uczniów klas I-IV.

Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach 2023

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach 2023

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Busku – Zdroju jak co roku podjęła działania mające na celu podniesienie świadomości społeczeństwa na temat zjawiska narastania i rozprzestrzeniania się oporności na antybiotyki wśród drobnoustrojów wywołujących zakażenia u człowieka.

W związku z obchodami Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach (WAAW) oraz Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach (EAAD) 2023 PSSE w Busku – Zdroju gościła uczniów klasy IIIC (Technik hotelarstwa) oraz klasy III profil biologiczno – sportowy z Zespołu Szkół Ponadpodstawowych im. M. Kopernika w Busku – Zdroju.

Pracownicy Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej omówili uczniom informacje na temat coraz bardziej powszechnego problemu antybiotykooporności oraz zaprezentowali wystawę tematyczną przygotowaną z okazji WAAW. Zwieńczeniem odwiedzin była wizyta uczniów w Laboratorium Mikrobiologii oraz Laboratorium Żywności i Żywnienia PSSE Busko – Zdrój. Młodzież zapoznała się ze specyfiką pracy tych oddziałów

W celu dotarcia do szerszej liczby odbiorców z tematyką antybiotykooporności przeprowadzono dystrybucję materiałów informacyjnych (ulotki, plakaty) w 10 placówkach szkolno – wychowawczych na terenie powiatu buskiego. Również na stronie internetowej PSSE Busko – Zdrój zamieszczono informacje na temat problemu oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (AMR). Ponadto w holu głównym Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Busku – Zdroju do końca listopada 2023 roku dostępna była wystawa tematyczna plakatów.

XXX Olimpiada Promocji Zdrowego Stylu Życia – etap rejonowy

Powiatowa Stacja Sanitarnej – Epidemiologicznej w Busku – Zdroju od wielu lat owocnie współpracuje z Oddziałem Rejonowym Polskiego Czerwonego Krzyża w Busku – Zdroju. W związku z tym na zaproszenie zarządu Sekcja Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej włączyła się w przebieg etapu rejonowego XXX Olimpiady Promocji Zdrowego Stylu Życia. Olimpiada Promocji Zdrowego Stylu Życia PCK to ogólnopolski konkurs dla tych, którzy wiedzą, jak zdrowo i aktywnie żyć. W konkursie uczestniczyli uczniowie starszych klas szkół podstawowych i uczniowie szkół ponadpodstawowych. Uczestnicy rozwiązywali test dotyczący prawidłowego odżywiania, pierwszej pomocy, ekologii oraz promocji zdrowego stylu życia. Laureaci pierwszych miejsc w dwóch kategoriach wiekowych awansowali do wojewódzkiego etapu konkursu.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku – Zdroju oraz przedstawiciele Sekcji PZiOZ czuwali nad przebiegiem konkursu jako członkowie komisji. Ponadto wszyscy uczniowie otrzymali gadżety promocyjne PSSE Busko – Zdrój.

XXI Festiwal Zdrowia im. Zbigniewa Kociuby w Busku – Zdroju

29 września 2023r. odbył się XXI Festiwal Zdrowia w Busku - Zdroju im. Zbigniewa Kociuby. Miejscem konferencji była sala koncertowa Sanatorium Marconi oraz arkady i otoczenie sanatorium.

Organizacja Festiwalu to przedsięwzięcie, które pozwala

systematycznie podnosić poziom świadomości, propaguje zdrowy styl życia oraz uczy jak unikać zagrożeń zdrowotnych.

W ramach wzmocnienia części merytorycznej Festiwalu Zdrowia uczniowie wraz z Zespołem Placówek Oświatowych w Nizinach, zaprezentowali spektakl pod tytułem „Ze zdrowiem na TY”.

Ponadto, w sali konferencyjnej Sanatorium Marconi równoległe do konferencji odbywały się warsztaty dla uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej nr 3 oraz Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 2 w Busku-Zdroju. Tematyka warsztatów dotyczyła bezpiecznego grzybobrania oraz profilaktyki chorób odkleszczowych. Działania te przeprowadziły przedstawicielki Oddziału Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach.

Na drugie warsztaty, w których postawiono na aktywność, sport i zabawę, zaproszono uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej w Siesławicach i w Dobrowodzie oraz uczestników zlotu Szkół Promujących Zdrowie. Warsztaty zostały zorganizowane przez Europejskie Centrum Baki w Pacanowie.

W arkadach Sanatorium Marconi zorganizowane zostały stoiska, na których wykonywano badania, m.in. pomiar ciśnienia tętniczego krwi, poradnictwo, jak rzucić palenie, pomiar glukozy we krwi, porady prozdrowotne - zalecenia kodeksu walki z rakiem, pomiar tkanki tłuszczowej, doradztwo z zakresu odżywiania, kontroli wagi i pielęgnacji ciała, informacje dotyczące zagrożeń związanych ze środkami zastępczymi.

Pracownicy Sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej PSSE Busko - Zdrój osobom zainteresowanym zaprezentowały III edycję Kampanii „Wybieraj bezpieczną żywność” #EUChooseSafeFood, a w szczególności tematykę dotyczącą suplementów diety i bezpieczeństwa żywności.

Promowano także Profilaktykę Palenia Tytoniu, w ramach, której wykonywano bezpłatny pomiar tlenku węgla w wydychanym powietrzu. Badanie wykonano u 20 uczestników festiwalu.

Organizatorem w/w badań, które za każdym razem cieszą się dużym zainteresowaniem, była Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kielcach oraz Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Busku-Zdroju, Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach, Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Kielcach, Komenda Powiatowa Policji w Busku-Zdroju, Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie, Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego w Kielcach

Oddział w Busku-Zdroju, Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” w Kielcach oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nadzieja Rodzinie” w Kielcach, PCK Oddział Rejonowy w Busku-Zdroju, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach Oddział w Busku – Zdroju, Świętokrzyski Oddział NFZ w Kielcach.

Profilaktyka uzależnień

W ramach realizacji profilaktyki uzależnień, dnia 21 września 2023r. w Buskim Samorządowym Centrum Kultury odbyła się konferencja szkoleniowa dla dyrektorów szkół, nauczycieli, pedagogów, psychologów z terenu powiatu buskiego, kazimierskiego, pińczowskiego, jędrzejowskiego i włoszczowskiego.

Organizatorem tego wydarzenia był Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we współpracy z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Busku – Zdroju oraz Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach.

Celem konferencji było uaktualnienie wiedzy na temat zagrożeń wpływających z używania środków psychoaktywnych oraz metodyki pracy w profilaktyce uzależnień.

Wykładowcy omówili następujące tematy:

- „Nie zapominajmy o starych zagrożeniach” – Ewa Ziemkiewicz – Kierownik Oddziału Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach,
- „Wszystko się staje iluzją – nowe narkotyki w innej perspektywie” – Radosław Gruss – Kierownik Oddziału Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie
- „Wybieram dobro – profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych” – Marzanna Kostecka – Biskupska – Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach,

Uczestnicy konferencji mogli także skorzystać z różnorodnych materiałów edukacyjnych przygotowanych na stoisku informacyjnym PSSE Busko- Zdrój. Wydarzenie to zgromadziło 78 osób.

Wnioski

Podjęte przez PSSE w Busku – Zdroju działania miały na celu dotarcie do różnorodnych grup odbiorców i poszerzenie wiedzy poprzez edukację prowadzoną różnicowanymi metodami, kształtowanie właściwych zachowań prozdrowotnych oraz motywowanie do prowadzenia zdrowego stylu życia.

Zadania te w dużej mierze zostały zrealizowane dzięki współpracy różnych instytucji. Wspólne inicjatywy pozwoliły rozszerzyć zasięg i efektywność działań profilaktycznych i prozdrowotnych. Świadczy o tym zwiększająca się co roku liczba szkół realizujących programy edukacyjne Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz poszerzające się obszary tematyczne współpracy.

X. PODSUMOWANIE

W 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku-Zdroju zgodnie ze swoimi ustawowymi kompetencjami, zajmował się promocją i ochroną zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych. Wykonanie zadań polegało na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego, działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej oraz oświatowo – zdrowotnej.

W/w zadania realizowane były w działalności bieżącej oraz w skali długofalowej.

Sytuacje kryzysowe

W 2023 r. na terenie powiatu buskiego nie zaistniały zdarzenia, których następstwa mogły wywołać konieczność korzystania z procedur przewidzianych w planach zarządzania kryzysowego. W I połowie 2023 roku na terenie powiatu buskiego, tak jak na terytorium całej Polski trwał ogłoszony stan zagrożenia epidemicznego. 1 lipca na terenie Polski został zniesiony stan zagrożenia epidemicznego spowodowany zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Prowadzono stały monitoring bezpieczeństwa sanitarnego ludności, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji epidemiologicznej.

Była zapewniona całodobowa możliwość kontaktu telefonicznego społeczeństwa i instytucji z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Busku-Zdroju (dyżurny telefon alarmowy) jak również zgłoszenia w systemie SEPIS. Zgłaszane problemy rozwiązywano w ramach posiadanych kompetencji na bieżąco.

Podejmowane działania są spójne z działaniami określonymi w planach zarządzania kryzysowego pozostałych organów administracji.

Nadzór przeciwepidemiczny

W 2023 r. działalność przeciwepidemiczna Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie powiatu buskiego dotyczyła bieżącego nadzoru w zakresie zapobiegania oraz zwalczania chorób zakaźnych u ludzi. Kontynuowano bieżący nadzór w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, obejmujący między innymi:

- Działania mające na celu jak najmniejsze rozprzestrzenianie się wirusa SARS-CoV-2 wśród mieszkańców (podczas wywiadów epidemiologicznych prośba o samoizolację i ograniczenie do koniecznego minimum kontaktu z osobami zdrowymi oraz prośba o zakładanie maseczek w miejscach publicznych).
- nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad sposobem przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych,
- współpracę z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych przy monitorowaniu i ograniczaniu ognisk zakażeń szpitalnych i patogenów alarmowych.

W 2023 roku zarejestrowano w powiecie buskim 3 ogniska zakażeń szpitalnych z czego 2 były wywołane zakażeniem SARS-CoV-2.

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w powiecie buskim w 2023 roku **należy uznać za generalnie dobrą.**

W 2023 r. na terenie powiatu buskiego w okresie od stycznia do grudnia potwierdzono **107 przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2.** **29** osób spośród zakażonych było hospitalizowanych. Zarejestrowano **1** zgon z powodu Coronavirusa.

Analizując współczynnik zapadalności i liczbę przypadków zachorowań na gruźlicę w latach 2022-2023 odnotowano znaczący **wzrost** zachorowań na gruźlicę w roku 2023 na terenie powiatu buskiego.

W 2023 r. na terenie powiatu buskiego **zarejestrowano 1** ognisko chorób przenoszonych drogą pokarmową. Czynnika etiologicznego nie ustalono.

W 2023 r. na terenie powiatu buskiego w ramach realizacji Programu Szczepień Ochronnych, szczepieniom podlegała populacja 11 282 dzieci i młodzieży do lat 19 (w 2022 r. – podlegała populacja 11 201 dzieci i młodzieży do lat 19).

Na terenie powiatu buskiego w 2023 r. zarejestrowano **3** odczyny poszczepienne.

Wykonawstwo szczepień w powiecie buskim w 2023 r. należy ocenić jako generalnie dobre, jednak z utrzymującym się stosunkowo niskim wykonawstwem szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia oraz szczepienia przypominającego przeciw tężcowi

i błonicy, krztuścowi i polio wśród dzieci w 6 roku życia i szczepienia przypominającego przeciw tężcowi, błonicy i krztuścowi w 14 roku życia .

Na terenie powiatu buskiego w **2023** r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Busku - Zdroju nie prowadził postępowań egzekucyjnych wobec rodziców uchylających się od obowiązku szczepień dzieci.

W **2023** r. na terenie powiatu buskiego **zarejestrowano 1 nowo wykryty przypadek zakażeń HIV.**

Nadzór w zakresie higieny środowiska

Biorąc pod uwagę wyniki kontroli przeprowadzonych w 2023 r. w zakresie higieny środowiska można stwierdzić, że w kontrolowanych obiektach nie stwierdzono uchybień stanowiących zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, stan sanitarny na terenie powiatu buskiego można ocenić, jako dobry.

Stan sanitarny urządzeń wodnych w powiecie buskim został oceniony jako bardzo dobry – zarządcy urządzeń skutecznie zapewniali właściwy reżim sanitarny przy produkcji wody, w przypadku stwierdzenia przekroczeń parametrów wody, zarządcy natychmiastowo podejmowali działania naprawcze. Badania przeprowadzone powtórnie wykazywały poprawę jakości wody, tj. woda odpowiadała wymogom sanitarnym. Stan ten przełożył się bezpośrednio, na jakość wody, jakość wody spełniała wymogi sanitarne. Jakość wody monitorowana jest z częstotliwością uzależnioną od produkcji wody oraz od ilości osób korzystających z danego wodociągu.

Ilość prób / przekroczeń	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ilość pobranych prób	96	88	81	111	91	78
Ilość przekroczeń bakteriologicznych	4	0	1	17	7	0
Ilość przekroczeń fizyko-chemicznych	2	6	1	2	2	1

Na koniec roku sprawozdawczego bieżący stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej generalnie nie budził większych zastrzeżeń, nie stwierdzono uchybień stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia.

W powiecie buskim, stan sanitarny podmiotów, w których wykonywana jest działalność lecznicza oceniono jako dobry. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi prawidłowe, nie budzi zastrzeżeń. Wywóz odpadów zapewniają firmy w ramach zawartych umów. Prawidłowo utrzymana częstotliwość wywozu odpadów. Postępowanie z bielizną zgodne z opracowanymi procedurami. We wszystkich obiektach wydzielono magazyny bielizny czystej i brudnej. Również prawidłowo realizowane są podstawowe wymogi w zakresie dezynfekcji i sterylizacji.

W roku sprawozdawczym w nadzorowanych obiektach na uwagę zasługuje ciągła modernizacja obiektów sanatoryjnych oraz zmiana estetyki otoczenia obiektów użyteczności publicznej.

Nadzór zapobiegawczy (inwestycyjny)

W 2023 r. Nadzór Zapobiegawczy realizował ustawowe, podstawowe czynności i działania, które obejmowały kontrole przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego, lokalizacji inwestycji oraz jej realizacji do zakończenia i odbioru.

Przedmiotem działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2022r. było opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych zagadnień dotyczących:

- projektów planów zagospodarowania przestrzennego,
- dokumentacji projektowych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
- odbiorów obiektów budowlanych,
- uzgadnianie projektów warunków zabudowy,
- uzgadnianie projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

Uczestniczono również w postępowaniach na etapie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących pogorszyć stan środowiska.

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach nadzoru zapobiegawczego jest ściśle związana z aktywnością przedsiębiorców funkcjonujących na lokalnym rynku jak również z aktywnością organów administracji samorządowej i w 2023r. utrzymywała się na poziomie

porównywalnym

w stosunku do lat poprzednich.

Inwestorzy pozyskiwali fundusze unijne, wzrastała ich świadomość w zakresie dostosowania obiektów do obowiązujących wymogów.

Nadzór nad placówkami nauczania i wychowania oraz wypoczynku

W 2023 r. objęto nadzorem 71 placówek nauczania i wychowania oraz 22 placówki wypoczynku dzieci i młodzieży.

Systematycznie z roku na rok obserwuje się poprawę stanu sanitarno-higienicznego i technicznego placówek oświatowo-wychowawczych m.in. w zakresie warunków do utrzymania higieny osobistej, lepszego wyposażenia w certyfikowane meble szkolne, sprzęt i urządzenia sportowe, pomoce edukacyjne. Mimo tego podczas kontroli placówek oświatowo-wychowawczych w dalszym ciągu stwierdza się nieprawidłowości w pod względem higieniczno - sanitarnym i technicznym. W 2023 r. na poprawę w/w stanu zostało wydanych 9 decyzji administracyjnych. W dalszym ciągu opieka medyczna w placówkach nauczania i wychowania jest niewystarczająca, ze względu na brak stałej, codziennej opieki pielęgniarzkiej oraz opieki stomatologicznej.

Nadzór w zakresie bezpieczeństwa żywności, żywienia i przedmiotów użytku

W 2023r. pod nadzorem (w ewidencji) znajdowało się 3066 obiektów tj. o 62 obiekty więcej w porównaniu do 2022r. i o 91 obiektów więcej w stosunku do roku 2021. W ciągu 3 lat tj. od 2021r. nadzorem objęto 44 nowych producentów produkcji pierwotnej i dostaw bezpośrednich.

W 228 skontrolowanych obiektach przeprowadzono łącznie 342 kontrole i rekontrole sanitarne w tym 22 kontrole interwencyjne na skutek interwencji konsumentów i innych instytucji, 5 kontroli związanych z systemem RASFF (wycofywanie niebezpiecznych produktów z rynku).

Z 228 obiektów skontrolowanych w 2023r. wg ujednoczonych „arkuszy oceny zakładu” oceniono 106 zakładów, tj. 46,5%. Nie stwierdzono obiektów niezgodnych.

W 2023r. wydano 11 decyzji w tym: 3 decyzje zarządzające poprawę stanu sanitarno-technicznego (usterkowe), 1 decyzję odmawiającą zatwierdzenia w zakresie rozszerzenia

działalności, 7 decyzji umarzających prowadzone postępowanie w sprawie zatwierdzenia obiektów obrotu żywnością oraz zakładu żywienia zbiorowego typu zamkniętego lub ze względu na likwidację obiektu.

Nałożono 32 mandaty karne na kwotę 11050,00 zł,

W celu oceny bazy żywnościowo-żywnieniowej zlokalizowanej w miejscowościach wypoczynkowych, przy trasach turystycznych, parkingach i stacjach paliw w letnim sezonie turystycznym skontrolowano stan sanitarno- higieniczny 29 obiektów żywnościowo-żywnieniowych, w których nałożono 4 mandaty karne na kwotę 1800zł.

W ramach prowadzonego nadzoru nad żywnością prozdrowotną przeprowadzono 5 kontroli dotyczących prawidłowości oznakowania w/w grupy środków spożywczych. Oceniono znakowanie 5 produktów. Nie stwierdzono niezgodności w zakresie znakowania 4 ocenionych suplementów diety. Wniesiono uwagi do znakowania 1 suplementu diety. Wystosowano pismo interwencyjne do PPIS nadzorującego producenta ocenionego suplementu diety.

Prowadzono czynności kontrolne w związku z nieprawidłowościami związanymi z funkcjonowaniem firmy prowadzącej działalność w zakresie magazynowanie żywności prozdrowotnej (m. in. odżywki dla sportowców, suplementy diety), tj. w złych warunkach sanitarno – higienicznych. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie magazynowania żywności, ponadto stwierdzono duże ilości żywności prozdrowotnej po upływie daty minimalnej trwałości. Wydano zalecenia dotyczące usuwanie usterek, zobowiązano również do wycofania produktów po upływie daty minimalnej trwałości. W wyniku podjętych czynności wycofano produkty o wartości 44423,96zł. Podczas kontroli sprawdzającej stwierdzono usunięcie usterek sanitarno – higienicznych.

Pobrano do badań 11 próbek suplementów diety. Nie kwestionowano żadnej próbki.

Prowadząc działania kontrolne i wyjaśniające w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych – FASFF oraz w ramach sprawowanego bieżącego nadzoru nad obiektami żywnościowo – żywnieniowymi wycofywano z obrotu produkty o niewłaściwej jakości zdrowotnej oraz po upływie daty minimalnej trwałości i terminie przydatności do spożycia na kwotę 58 634,09zł.

W ramach przeprowadzonego w 2023r. monitoringu i urzędowej kontroli żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zbadano laboratoryjnie 243 próbek, zakwestionowano 8 próbek co stanowi 3,3% pobranych próbek środków spożywczych. Powód zakwestionowania: W zakresie czystości mikrobiologicznej próbki

niezgodne z kryteriami Państwowego Zakładu Higieny stawianym naczyniom, sprzętowi oraz dłoniom w zakładach przemysłu spożywczego. Mikrobiologicznie zbadano 135 próbek, zakwestionowano 8 próbek. Chemicznie zbadano 86 próbek. Nie kwestionowano żadnej próbki - próbki zgodne z wymaganiami. Dokonano oceny znakowania 3 próbek. Nie kwestionowano żadnej próbki – znakowanie zgodne z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie.

Nie kwestionowano 1 próbki pobranej do badań na obecność materiału genetycznie modyfikowanego.

W 2023r. obiekty produkujące środki spożywcze, zakłady żywienia zbiorowego oraz obiekty obrotu żywnością wykazały zerowy odsetek obiektów niezgodnych. W 2023r. nie odnotowano zmian w zakresie stanu wdrożenia zasad GHP i GMP oraz systemu HACCP. W dalszym ciągu wydawane są zalecenia dotyczące przeprowadzenia przeglądu i weryfikacji systemu HACCP celem dostosowania go do zakresu prowadzonej działalności przez nadzorowane obiekty.

Nadzór w zakresie higieny środowiska pracy.

W 2023r. realizowana była pełna ochrona zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem szkodliwości występujących w środowisku pracy oraz zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

W ramach kluczowych kierunków działań, w celu poprawy warunków pracy i ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem czynników szkodliwych występujących w miejscu pracy, realizowane były zadania nadzоровe w ramach programów wieloletnich (np. rządowy „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009÷2032”, wymiana informacji o egzekwowaniu przepisów rozporządzenia REACH).

W porównaniu z 2022r. nie zmieniła się liczba zakładów z przekroczeniami normatywów higienicznych (6 zakładów w 2022r. i 6 zakładów w 2023r.).

W większości przekroczeń jest to hałas, który został już obniżony poniżej wartości NDN albo pracodawcy sporządzali program działań organizacyjno – technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas.

W porównaniu z 2022r. nie zmieniła się też liczba stwierdzonych chorób zawodowych (w 2022r. wydano 3 decyzje stwierdzające chorobę zawodową w powiecie buskim (1 -

pielęgniarka, 2 - nauczyciel) i w 2023 r. wydano 3 decyzje stwierdzające chorobę zawodową (wszystkie u rolników).

Należy podkreślić, iż w przypadku rolnika niemożliwym jest uniknięcie narażenia z powodu dużej ilości czynników alergizujących oraz powszechnie występujących w środowisku rolnika kleszczy przenoszących boreliozę.

Działalność oświatowa i promocja zdrowia

Podjęmowane przez PSSE w Busku – Zdroju działania miały na celu dotarcie do różnorodnych grup odbiorców i poszerzenie wiedzy poprzez edukację prowadzoną zróżnicowanymi metodami, kształtowanie właściwych zachowań prozdrowotnych oraz motywowanie do prowadzenia zdrowego stylu życia.

Zadania te w dużej mierze zostały zrealizowane dzięki współpracy różnych instytucji. Wspólne inicjatywy pozwoliły rozszerzyć zasięg i efektywność działań profilaktycznych i prozdrowotnych. Świadczy o tym zwiększająca się co roku liczba szkół realizujących programy edukacyjne Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz poszerzające się obszary tematyczne współpracy.

Działalność nadzorowa i laboratoryjna, w tym kontrolna w 2023 r. pozwalała na coraz lepszą ocenę sytuacji epidemiologicznej i stanu sanitarnego powiatu buskiego, uwzględniającą istniejące, jak również mogące się pojawić zagrożenia. Mając powyższe na względzie dało się zauważyć w ostatnim okresie pozytywne i negatywne zjawiska obserwowane z racji realizowanych zadań z zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Główne inicjatywy mające na celu przeciwdziałanie i zwalczanie negatywnych zjawisk:

- prowadzenie różnorodnych działań edukacyjnych stymulujących wzrost poziomu wiedzy odbiorców przedsięwzięć prozdrowotnych, zachęcanie do właściwych zachowań prozdrowotnych, dążenie do kształtowania pozytywnych zmian postaw, propagowanie zdrowego stylu życia i motywowanie do podwyższenia jakości życia,
- monitoring sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych i zakażeń u ludzi, z uwzględnieniem skupisk emigrantów z Ukrainy,
- skuteczna realizacja monitoringu wody do spożycia, celem identyfikacji zagrożeń i bezzwłocznego podejmowania działań naprawczych,

- współpraca z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w zakresie ograniczania rozprzestrzeniania się ognisk zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych,
- współpraca z innymi inspekcjami oraz organami samorządowymi.

Identyfikacja najważniejszych zjawisk, którym należy przeciwdziałać lub należy je wzmocnić w najbliższym czasie:

- wzmocnienie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności, w tym suplementami diety,
- zbyt mała czułość rejestracji zakażeń szpitalnych, których analiza wpływa pozytywnie na skuteczność działań,
- podobnie jak w całej Polsce, obserwowano utrwalony już trend, stałego zwiększania się liczby rodziców/opiekunów prawnych, którzy nie poddają dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym, pomimo braku przeciwwskazań lekarskich.

Informacje zawarte w niniejszym raporcie wskazują, iż bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców powiatu pozostawało w 2023 roku w dalszym ciągu na wysokim poziomie. Powyższe było zasługą nie tylko służb sanitarnych, ale także współdziałania z innymi instytucjami oraz rosnącej świadomości społecznej dotyczącej promowania zdrowego stylu życia oraz w zakresie wagi zagadnień sanitarnych i epidemiologicznych.